

Szerkesztőség:
Rimaszombatban, Pokorágyi-
utca 1. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

előfizetés díja:
Egy évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó-hivatal:
Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petitsor tér-
fogati 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:
Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

A büntetés.

Bizonyos tartózkodással vesszük fel a tollat és szeretünk volna e kérdéssel — mely egy év óta állandóan tartja lekötve a nagyközönség figyelmét és az ügyet ismerő jogászokat — többé nem foglalkozni, de nem lehet.

Egy ember, kire kimondotta felebbeszékelhetetlen végítéletében a legmagasabb forum, az igazságügyi orvosi tanács, hogy beszámíthatatlan, a törvény sujtó keze alul kitért, menekült, szabadon jár és a közvélemény szerint most már szabadságában áll ismét öletni, raboltatni, avagy ezeket a cselekményeket saját kezűleg is végrehajtani.

Sebők Ivánról beszél ma mindenki, a ki még egyszer nagyobb bünt követett el, mint a kötélen kimult Papp Béla és ő szabadon sétál C-eknek utcáin, míg két éretlen gyerek, Rigó Gyula és Fafrák János, kiket fufanggal kitervezett bűncselekményének keresztül vitelére pénzzel és ijesztgetéssel vett meg, jogerős ítélet alapján megkezdették 15 év fegyház büntetésüket.

Sebők Ivánnak most már szabadságában áll, ha neki úgy tetszik, öldöklő fegyverrel kezében ijesztgetni embertársait és ha passiója így kívánja, mint a vad-törzsek főnökeinek alattvalóit, vagy a vadásznak a vadakat lelővöldözni. Ő már nem vonható felelősségre, de még el sem csukható, mert így döntött felette a legmagasabb fórum.

Ily általános elégedetlenséget keltő intézkedéssel szemben, habár nem is akarunk e kérdéssel foglalkozni, még sem térhetünk ki a nagyközönség kívánsága elől, mert a közügyet szolgáljuk és lapunk a közvélemény megnyilatkozása.

A nagy közönség rettegésében, amidőn közöttük egy félelmetes ember szabadon jár, nyilatkozik meg itten és annak nevében beszélünk, midőn intézkedést kérünk arra, hogy embertársaink életének megóvása, biztosítása, a törvényes jogrend fentartása érdekében valahonnan és valami uton sürgős intézkedés tétessék arra, hogy Sebők Iván, ha elmebeteg, ha közveszélyes elme-

beteg, valami uton-módon elhatározásaiban és tetteiben korlátoztassék, mert egy nyilatkozattal, a melyet tisztos öreg édes atyjától hallottunk, — hogy szigorúan fog felügyelni reá — nem elégedhetünk meg.

Nem, mert Sebők Iván gondos, urias nevelésben részesült, fel is ügyeltek reá és egy óvhatatlan pillanatban elkövette a bűnök legnagyobbikát. Hány ilyen óvhatatlan pillanat van az ember életében, s hogyan védekezzünk akkor, midőn a kimondott ítélet már nem véd bennünket, de viszont Sebők Ivánt bántani nem lehet, mert ő is földi ember, egy ember, a kinek élete a büntető jog szerint épen annyit ér, mint más ember élete.

A büntető jog nem tesz különbséget örült és nem örült ember között e tekintetben, de egyszerű laikus észszel sem tehetünk. Mindkét elmélet szerint aki embert megölt, legyen örült, vagy nem örült emberölést, vagy gyilkosságot követ el, s egyforma beszámítás alá esik. Ez helyesen is van, mert minden ember életét egyformán kell értékelni.

Sebők Ivánnak tehát szabadságában áll bármit is elkövetni, de az ő élete szent és sértethetetlen épen úgy mint más emberé. — Hol van tehát itten az igazság és hogyan védekezzünk ellene? Ezen rágódik ma a jogász és e felett háborog a társadalom, s a felmentés bomlasztólag hat a jogrendre. —

A megtartott főtárgyaláson a vádlott és elítélt tettesek egyhangulag vallottak Sebők Iván ellen, sőt mint czinkos társukról csak úgy halottuk beszélni „Sebők“ vagy „Iván“ míg a családtagjait meg uralták. — A tanúk ketteje is a borzalmas tett színhelyén is idejében épen olyan magas embert látott a szobában az ablakon keresztül. — A közönség, az esküdtszék, a bírák a hangulatból itelve úgy voltak meggyőződve, hogy Sebők Iván kétségtelenül a felbujtó Maga a vádhatóság képviselője a kir. ügyész is így beszélt, hogy e rém dráma fő hőse Sebők Iván a társadalomra meghalt, mert elborult, beszámíthatatlan elméjű ember. Az esküdt bíróság elnöke

pedig lépten nyomon tiltotta meg, hogy Sebők Ivánról már beszélni nem szabad, mert ő nem létezik. A törvény előtt és jogilag tehát ő már nem létező ember, és azért beszélünk mi is róla szabadon és nyíltan s ha netalán a közönség itéleteért vádat emelne ellenünk, épen a bíróság kijelentésével fogunk védekezni.

De szabadon büntetlenül jár közöttünk Sebők Iván, tehát él és ismét szabadságában áll öletni gyilkoltatni.

Queritur név alatt egy kitünő jogásztól adunk közre egyidejűleg lapunkban a beszámíthatóság czimén egy cikket, mely a közönség inspirációjára és kívánságára lett írva. A cikk nagyon szépen és behatóan foglalkozik e kérdéssel és a büntetés kiméréséig teljesen is egyet értünk. — Ugyancsak a közönség köréből egy jeles szakértőtől egy másik cikket, hogy a nagy közönség a szenzációs bűncselekményt tisztán lássa.

Rigó Gyula és Fafrák János a 18 éves éretlen gyerekek Sebők Iván ocsmány büntetésének vak eszközei bünt, nagy bünt követtek el. Tetteiket azonban nem látta senki, csak állításuk szerint Sebők Iván, a ki velük együtt mártotta kezét az áldozatok vérébe és rugdosta a meggyilkoltak hullait, — ők tehát tetteiket le is tagadhatták volna, de nem tették, mert érzik bűnük súlyát és ezért lakolni is akarnak. — Több volt tehát bennük a tisztesség, ha ugyan erről a jelen esetben beszélni lehet, mint Sebők Ivánban, mert ők tudták, hogy büntetve lesznek és mégis bevallották. Sebők Iván pedig a bolond, a ki mint meghalt ember, a bíróság által mégis tanuként lett kihallgatva, a hol bölcösen és okosan beszélt nagy bűnről azonban hallgatott.

Itt állott meg még a laikus közönség esze is, hogy egy bolondnak nyilvánított embert, aki különbben a kihallgatás alkalmával a teljes ép eszű ember benyomását tette mindenkire, tanuként hallgatni ki, de figyelmeztették, hogy olyan körülményt, a mely reá szégyenítőleg hatna nem szabad mondania. — Hát hol van itt az igazság? Sebők Ivánnak már szabadságában állott mindent

TÁRCZA.

Rimaszombattól - Nürnbergig.

(Uti benyomások.)

IV. Közös teremtés.

— Irta: Dr. VERES SAMU. —

Soha sem láttam vallásosabb népet mint az ide való hegylakó. Vallásosságáról tanuskodik az a gond és figyelem, melylyel szenthelyeit, templomait, temetőit, kalváriáit fölkeresik és gondozza. Minden templomában van valami műremek, kép vagy faragvány, sokszor híres mesterektől. Művészettel kedvelő turisták e műremekeket többnyire felkeresik s mindenütt a legszivesebb utbaigazitásra és kalauzálásra találnak. — Különös kegyelettel őrzik a templomi síremlékeket, — régészettel foglalkozó utazók a különféle érdekes feliratokban bőséges történeti anyagot találnak, mert a régi emlékek közül az elmúlt századokban alig pusztult el valami, — falfestmények, freskók, faragott czimerek, s egyéb díszitményi munkák a letűnt századok civilizációjának emlékeit őrzik.

A legegyszerűbb logikával meglehet, tehát állapítani azt, hogy ezeknek a nyugati népeknek minő szerencsés helyzetük volt akkor, mikor a kelet betörései ellen őrálló magyarság védő szárnyai alatt kifejtették művészi hajlamaikat már abban az időben, melyben a mi népünk lován, mint barezi társán és fegyverén kívül egyébre csaknem századokon át nem is gondolhatott. És ebben a halálhőrgéstől mentes állapotukban lelki hajlamaik kifejlődésére nagy befolyással volt azon körülmény is, hogy nemzeti uralkodók óriási anyagi áldozatokat hoztak a közművelődésnek, városoknak, kolostoroknak privilegiumokat adtak, nagyszerűen építkeztek s hatalmuk fényes körébe vonták a nemességet is. Ez együttjáró tényezőknek kell tulajdonítani első sorban azt, hogy a nép nagy tömege maga is lassanként kiemelkedett a sötét tudatlanságból.

Nálunk Mátyás óta magyar király nem építkezett,

ha csak nem katonai célra. Négyszáz év alatt Ferenc József az egyetlen, a ki magyar földön restauráltatott egy királyi palotát s felépíttetett egy bérházat. Fördöink a legutóbbi időkig nélkülözték a fejedelmi rokonszenvet, még gyógyulást sem szerettek nálunk keresni. A magyar tudományt és művészetet csak morzsákkal gyarapították. A tudós nálunk el volt temetve, a művész éhen halhatott volna. Régi egyszerű templomaink, melyek még az Arpádok, vagy vegyes házbeli királyok bőkezűségéből épültek föl a mohácsi vésztől kezdve gazdátlanokká lettek s csaknem teljesen romokká váltak. Alig egyet-kettőt tudott megmenteni a fölébredt nemzeti kegyelet, míg ezeken a szép vidékeken romokat nem is igen lehet látni; várak, kastélyok, mint történelmi emlékek ugyszólván eredeti mivoltukban maradtak fent, melyekről a letűnt századok nem csupán sejtelmeket s következtetéseket, hanem kézzel fogható igazságokat beszélnek.

E tekintetben alig van a földkerekségnek érdekesebb lakóhelye Hallstattnál, mely Gmundentől délre a hasonló nevű tonak egyik könyökénél fekszik egy hatalmas szikla mellén. Már az odavezető út is egyike a legérdekesebbeknek. A Traun tavon át pompás sétahajózással ér az ember Ebenseig; a hajó fedélzetéről remek kilátás gyönyörködteti a lelket. — jobbról-balról óriási hegyek koszorúként ölelik át a vízmedenczét, melynek baloldali partján egyenesen a víz tükrebe falként emelkedik föl a Traunstein 1700 méternyi magasságra. — Schweizeri értelemben ezek a hegyek nem nagyon magasak — de jellegük egészen alpesi. Meredek czukorsüveg alakú kúpok, tele szakadékokkal havas völgyelésekkel, melyeknek aljában dusan tenyészik a gyopár. A vasut mindenütt a völgyek peremén szalad végig, de néhol rendkívüli magasságra emelkedve a szakadékokat áthidaló viaductokon fut át s a ki a hajó fedélzetéről nézi, azt hiszi, hogy a sziklák oldalán kis kávéörömlősinak szaladgálnak.

Ebensestől fölőrai vasutazás után a hallstatti tó baloldalára érünk el, s a tóparton végig szaladva egy kis megálló helyhez jutunk, honnan propeller szállít át a tó

Lapunk mai száma 6 oldalra terjed.

másik partján fekvő Hallstattba. A Salzkammergutnak alig van komorabb vidéke ennél. Az év napjainak két harmadrésze felhős s a felhők ott ülnek a hegyormok vállain. Itt már az emberi hajlék sem oly sűrű, a tó sem olyan nyájas, mint a többi völgyekben. Naponta többször is megtörténik, hogy a tó egyik partján kibukkan a nap fénye, a másikon hatalmas zápor és menydörgés kíséretében villámok cikáznak. A havasi vegetáció sem igen szereti ezeket a meredek sziklatömböket; a fenyőfa felkapaszkodik addig, a meddig bír, vagy a meddig lehet s aztán az ő sejtelmes suttogó birodalma is megszűnik a magasban és azon túl csak a szél, a menydörgés, s egy-egy elzánt hegymászó turista háborgatja ez ősi idővel dacoló óriásokat.

Ilyen a környéke Hallstattnak; zordon, komor, — de fenséges. Maga a város — inkább bányá telep — kicsiny, csak egy maroknyi. Mindössze 7-800 lélek lakója van. Egyetlen utcája oly keskeny, hogy a szembe menő kocsik csak egy-két helyen térhetnek ki egymásnak, hanem azért van valami piackája is, ott, a hol a propeller kiköt s ez van akkor, hogy egy templom el-férne rajta. Mivel a helylyel nagyon kellett gazdálkodni a házakat a kiálló szikla párkányokra építették, többnyire egymás fölébe, úgy hogy a városkának olyanforma képe van, mint mikor a falusi templom falára a fecskék fészket raknak. A városnak ugyszólván kellős közepében gyönyörű vizeses örök moráját hallgathatják a környék lakói; kár hogy a vizesést alkotó Mühlbach, kicsiny, alig két lépés széles, — de így is szép és érdekes, az ember órákig elgyönyörködne benne. A házak között szűk gyalogutak vezetnek egyik fecskéfészektől a másikig. Szüntelenül lépcsőkön kell le és felszállani. Elgondolni is alig lehet, hogy miért keresett az ember épen itt állandó és örökös lakóhelyet? A hol a tó tükre kivül még temetkező helynek való terület sincs. És mégis már az ősi időkben, mikor még a tudósok történetet nem irtak, mikor a festői ecset a természetnek pompáit megörökíteni nem tudta s a civilizatio fénye óriási területet hagyott érintetlenül: e társadalmi életre alkal-

mondani és nagy bűnét is bevalhatta volna, a mi az esküdteknél az elítéltekre nézve bizonyos könnyűületet és irgalmat keltett volna fel. De elmulasztotta. A közönség közül is sokan vannak azon a véleményen, hogy ha ezt Sebők Iván megteszi, több hitele lett volna az ő bolondnak nyilvánításának.

Nem így történt. Nem tehetünk róla. Az ítélet jogerős. Rigó és Fafrák elvették büntetésüket, s 15 év múltán talán, ha megérik ez időt szabadulásuk órájában még határozottabb vallomást fognak tenni.

Meg kellett büntetni őket, különösen a mérszáros legényt Rigót, de Fafrák felett tulszigoruan ítélték.

Sok szót hallottunk az esküdtekről is. Nincs jogunk az esküdtek eljárását elítélni, mert először egy teljesen független testület czéljánál és szervezeténél fogva, kik felelősséggel nem tartoznak senkinek, csupán tiszta lelkiismeretüknek. Másodszor olyan egyének ültek az esküdtek padjában, kik úgy intelligentiájoknál, mint társadalmi állásuknál fogva teljesen függetlenül ítélték. — Egy azonban igaz és ezen körülmény igen meglepte a közönséget, hogy úgy a tárgyalás előtt, mint annak folyama alatt meglátszott az esküdteken, hogy nincsenek tisztában a tényállással és ebbeli aggályoknak kifejezést is adtak.

Meg voltak teljesen győződve, hogy Sebők Iván a bűnszerző és felbujtó, nem akarták tehát lelküket azzal terhelni, hogy midőn a vád alól felmentett Sebők Iván menekül, csupán felbérelt emberei bűnhődjenek. De hiába, e független testületet is köti a törvény és így az sem független. Mindenképen határozatot kellett hozniok és az igazságnak sújtani kellett azokat, kik önbeismerésben voltak és nem menekülhettek.

Tisztelet az esküdteknek, egygyel azonban nem voltak tisztában, nevezetesen azzal, hogy a mint nem tartoznak felelősséggel marasztaló határozatukért, éppen úgy nem tartoztak volna felelősséggel, ha felmentő határozatot hoznak.

Még emlékeztet Nyúl Mihály esete, a ki lelőtt egy embert azért, mert elvette vagyonát; a közel multban pedig Munkácsen egy uzsorás megölése, a kit két szegény ember az utcán vert végelkeseredésében agyon. Mindkét esetben az esküdtek felmentő határozatot hoztak és a közönség meg volt elégedve.

Rigó és Fafrák bűnösök, büntetni is kellett tehát őket, azonban a kir. törvényszék által közmegelegedésre feladott 15 kérdés közül lehetett volna a legenyhébbet választani és azokra igenel felelni. — Az esküdteknek nem szabad jogásznak lenni, mert akkor már a lelkiismeret küzd a rideg betűvel, e kettő pedig igen messze áll egymástól és éppen azért szervezték az esküdtszéket.

A bíró, a törvénytudó nem más csak bíró és ítélt, ha az ellenkezőleg is van meggyőződve. Az esküdteknél azonban ember, apa, férj, jó barát, stb. Mérlegeli az eseményeket, a körülményeket, s azután keresi azokat a rugókat a mely a gyenge akaratu földi embert okokra és bűnre ösztönözi. Ennek és a könnyűületnek kell az esküdteknél megnyilatkozni, s akkor tölti be hivatását, ha a törvény szövegével nem engedi magát megtéveszteni.

Két ifju állott előttük, kiket elcsábított egy

ördög, a pénz, az ígélet és az erkölcsi nyomás. Törédelmes vallomást tettek, sőt figyelemmel előéletükre, talán maguk kérték büntetésüket, midőn jelentkeztek és vallottak.

Vétkezünk büntessenek!

És most, azt mondja a nép: az ur menekült, a szegény ember pedig börtönbe került érte. — Hol? Hámozza ki a közönség, de nagy tévedés történt és ez igen káros hatással lehet.

* * *

E nagy bűnper befejezése után több oldalról kaptam feszülítást, hogy leplezetlenül adjak helyt minden ide vonatkozó czikknek, véleménynek, vagy kívánságnak: a közérdeket és a közvélemény őszinte megnyilatkozását óhajtván továbbra is szolgálni, ezen óhajnak eleget kívánunk tenni és közre adok mindent. Csak még a családhhoz szólok. A legnemesebb gyümölcs is, ha darázs szurja meg elrothad és az egészséges, erős tölgy hajtását is, ha szellő érinti, elhajlik és ferde lesz a növése. Szerkesztő.

A esetneki kettős rablógyilkosság.

1904. évi október hó 22-ről 23-ára viradó éjjelen történt azon borzalmas bűntény, hogy a 84 éves agg Kerepessy Jenőné, szül. Szontagh Teréz úrnőt és házvezetőnőjét, Raisz Máriát Csetneken borzalmas módon meggyilkolták és kirabolták.

A vérlázító esemény hire villámként futotta be a vármegyét, sőt az egész országot. Már az első pillanatban a gyanú a meggyilkolt úrnő romlott lelkü unokájára, Sebők Iván esetneki lakosra hárult, a ki préda, pazarló, könnyelmű életével már régebben vontta magára a nagy közönség figyelmét s a család kérelmére gondnokság alá is helyeztetett.

Mig a család és a közönség könnyezve állott az ártatlan áldozatok koporsója felett, az alatt a tulajdonképeni tettesek gyanútlanul, szabadon tértek ki a földi igazságszolgáltatás sújtó keze elől, sőt a gyilkosok kettője, Sebők Iván unoka és Fafrák János esetneki cipész-segéd, a meggyilkolt úrnőnek nevelt fia a gyászolókkal együtt gyanútlanul kísérték a koporsót és könnyeztek az áldozatok felett, talán azért, mert nagy bűnököt törédelmesen megbánva, kegyetlen szívüket csavarta a lélek furdalása. — A harmadik, Rigó Gyula esetneki mérszáros legény pedig a vágótoke mellett enyelgett kedvesével.

Mint minden halandót, e két nem minden napi áldozatot is elhantolták és azután megindult a gyilkosok után a hajsza, sőt a bűnös unoka Sebők Iván maga ígért jutalmat a gyilkosok kézrekerítőjének. Ez volt valószínűleg a borzalmas eset felderítője, mert a felbérelt gyilkosok, kik a vérdíjat meg nem kapták Sebők Ivántól mint az kialakudva lett, felháborodtak és elárulták magokat.

A vizsgálat erélyesen megindult és az lett az eredménye, hogy a csendőrség által letartóztatott Rigó Gyula és Fafrák János beismerték tettüket és mint felbujtót Sebők Ivánt nevezték meg. — Ezen vallomásra nyomban Sebők Iván is le lett tartóztatva és vizsgálati fogságba helyezve.

— ez volt a férjem. — ez meg a szegény kis leányom... s megnevésülnek szemei. Azonban csendes, melázó bánatát egy két hatos borralaló elég hamarosan eloszlatja, mert a homlokon ülő felhő s a szembe lopozó könny csak reklam.

Hallstattnak már a legrégebb időkben sóbányái voltak s népe ma is ez iparral foglalkozik. A város fölött nagy számú kelta sirt ástak ki, melyekben teméntelen bronz tárgyat (fegyverek, ékszerek, házi eszközök stb) találtak.

Mint a salzkammerguti kiránduló társaságoknak egyik végállomása, természetes, hogy idegen forgalmu rendkívül nagy. A passionatus hegymászók innen indulnak el sok gyönyört nyújtó, de sokszor veszedelmes hegyi kalandozásaikra. A város környékének legmagasabb csúcsai: a Plassen 1952 m. a Hirlatz 1982 m. Hohe Kreuz 2839 m. és a Dachstein 2996 m. mely utóbbinak oldalán van a Simonyhütte, a város fölött 2200 m. magasságban, egy bizonyára magyar földről idegenbe szakadt tudós hegymászó emléket őrző menedékház.

De a hegymászás élvezete után nem sovárgó utazók a város és vidék festői szépségeiben is elég gyönyört találhatnak. Azonkívül megtekinthetik a kelta temetőt, hol eddig több, mint 2000 sirt tártak föl, melyek a keresztység előtti korból maradtak fent, — szép erdei uton elcsálhatnak a sóbányákig; megtekinthetik a város muzeumát, a kő- és fafaragó szakiskolát, a régi plebánia templom fából faragott szárnyas oltárát. A mi ottlétünk alkalmával is tele volt a városka kirándulókkal, sőt két udvari kocsi is hozott tejedelmi vendégeket, de bizony mi annyira el voltunk ragadtatva a remek látványokban, hogy a nagyon magas vendégek iránt nem érdeklődtünk, a város lakosai pedig annyira természetesnek találják ezt a sűrű népvándorlást, hogy egyáltalán nem törődnek se az alacsonyabb se a magasabb rangú vendégek látogatásával.

A hallstatti tó és környéke eddigi utazásunkban már a második festői táj volt, melytől nem szívesen váltunk meg. A vidék zordon lensége annyira leköti a

Majdnem egy évet töltöttek vizsgálati fogságban, a rimaszombati kir. ügyészség fogságában, a mely idő alatt elég idejük volt külön-külön czellában, a borzalmas éj eseményeire visszaemlékezni és a főtárgyalásra előkészíteni magokat, hogy méltó büntetésüket megkapják.

Ezen ügy a törvény szerint az esküdtszék elbírálása alá tartozván, a főtárgyalás határnapja f. hó 4-ére, esetleg következő napjaira tüzetelt ki és arra 68 tanut és az orvosszakértőket idézték meg.

A nagy éjjeli vérdrama eseményei és részletei egy év óta tartották állandó izgalomban a közönség érdeklődését, mert mindenki arról volt meggyőződve, hogy e rettenetes bűn értelmi szerzője más, mint a kitagadott Sebők Iván, nem lehet. — Arról azonban, hogy a gyilkosságban Sebők Iván is tényleg részt vett volna, nem volt tudomása, csak erősen gyanította.

A folyó hó 4- és 5-én megtartott főtárgyaláson azonban lehullott a nagy titok leple, a mikor is a felbérelt ifju Rigó Gyula mérszáros legény apró részletekre menő törédelmes, tiszta és világos vallomást tett földi bírái előtt.

Beszámithatóság, büntethetőség és büntetés.

— Irta: QUERITUR. —

A folyó hó 5-iki esküdtszéki tárgyalás alkalmával az esküdteknél azt a kérdést intézték a törvényszékhez, hogy az elbők állított két gyilkos, Rigó és Fafrák a Sebők Iván felbujtása következtében követte-e el a kettős gyilkosságot, vagy tisztán önelhatározásból? E kérdés eldöntése nélkül nem mertek ítélni. A kir. törvényszék a feleletet a kérdésre megtagadta, a kir. ügyész azonban azon felvilágosítással fordult az esküdtekhez, hogy nem kell keresni a felbujtót. — A felett nem ítélezhetnek, mert az meghalt erkölcsileg, az beszámithatlan, felette ítélni épúgy nem lehet, mintha testileg halt volna meg s a három helyett ezért csak két bűnös áll előttük, — de azért, mert a harmadik, a beszámithatlan, nincsen itt, a kettőnek felalóssége meg nem szűnt, ezek felett ítélni kell. — Sebők Iván, a felbujtó erkölcsi halott, de Rigó és Fafrák ítéletüket várják.

Vádbeszédekben a védők ennek ellenében a vádlottak beszámithatóságát fokozták le s kérték felmentést, vagy enyhe büntetést, azzal argumentálva, hogy bár bűnös a két gyilkos, de ha Sebők Iván nincs, akkor Rigó és Fafrák ma nem állanak az esküdteknél előtt. Maguk a vádlottak is azzal védekeztek, hogy őket Sebők Iván bérelte fel s ők csak azért gyilkoltak, mert őket Sebők Iván felbujtotta.

A beszámithatóság, büntethetőség s büntetés problémájának labirintjából szerintem a törvényszék döntése kivezető utat nem nyitott, de nem is nyithatott.

E három kérdéssel akarok ez alkalommal foglalkozni az adott esetre és személyekre vonatkoztatva.

Lássuk azonban előbb a tényállást úgy, a mint az a vizsgálat és főtárgyalás során elbők állott.

Sebők Iván az 1904. év szeptember havában 100—100 korona bérfizetés ígéréte mellett szerződtette Rigó Gyula 18 éves mérszáros inast és Fafrák János 19 éves cipész segédet arra, hogy öljk meg az ő 82 éves nagyanyját, özv. Kerepessy Jenőné dúsgazdag földbirtokosnőt és ennek házvezetőnőjét, a 60 éves Raisz Máriát.

Rigó és Fafrák a megbeszélés után többször meghányavetve időközben a dolgot, 3 hét mulva, okt. 19-én éjjel megjelentek Kerepessy házánál s az ablakon próbálkoztak bejutni a kitűzött czél végett. Azonban bejutniok nem sikerült, eredmény nélkül hazamentek. Sebők Iván Rigót már ott várta lakásán, hogy megtudja az eredményt s ekkor újabb terminust tűztek ki. Es csakugyan harmadnap este, okt. 22-én éjjel újabb elin-

matlan helyen tanyát vert az ember, mintha az lett volna a czélja, hogy az Isten teremtésébe belekontárkodják megmutatni akarván, hogy ott is megél, a hol a megélhet és lehetetlennek látszik. Hiszen nincs egy talpalatnyi termőföldjük. Bort, buzát, húst, egy szóval minden élelmi szert, ruházatot s az életnek ezernyi más szükségleteit messziről, nagy fáradsággal kell beszerezniök. Azaz hogy csak kellett régebben, mikor még hajók s vasutak nem voltak, mert ma már mindenök van s vendégházokban olesőbb a lakás és koszt, mint Budapestén a harmadrendű szállodákban, holott ez utóbbiaknak csaknem orruk előtt terül el az arany kalászkok tengere s a legelésző gulyák roppant serege.

E valamikor nagyon szegény bányász nép ma már jólétnek örvend. Nyaranta a turisták ezrei látogatják s mindenki ott hagy egy pár forintot. Sőt eléggé jövedelmező házi iparuk is van. A fa és csontfaragásban nagyon ügyesek. Senki sem távozik el körükből úgy, hogy valami emléktárgyat ne vigyen magával; fából szivarhamu tálcákat, képereteket, kazettákat, — csontból kis szelenczék, író- és rajzeszközöket, s százféle egyéb csebecsét faragnak, melyekért néhány hatost szívesen fizetünk.

Érdekes látvány a városnak a csontház, egy sziklába vájt hatalmas kriptá, melyben jelenleg 5000 emberi koponya van felhalmozva piramis alakban olyanformán, mint a mi városainkon a görögdinnye. E csontház az ő tulajdonképeni temetőjük. A halottak elföldelésére való területük csak akkor, hogy mindössze 60—80 sirt áshatnak rajta. Az ősrégi telep e kis területet a templom körül rég betöltötte volna, úgy gondoskodnak tehát elhunyt szeretteikről, hogy minden tíz évben a porrá vált tetemeteket kiássák, a csontokat szépen megtisztítják, a koponyára felírják az elhunyt nevét, születésének és halálának dátumát s ünnepelesen elhelyezik az ossariumban. Megható mikor a csontház öre — egy idősebb asszony — kezébe veszi a koponyákat s a látogatóknak bemutatja a város egykori jeleseit:

— Ez a néhai tiszteles ur, — ez a polgármester,

szemlélt, hogy egyik másik megkapóbb pontról szemeit nem tudja levenni. Pedig ilyen esetre való tájkép akad még több is — főleg a bajor Alpesebben, melyeknek megtekintése utazásunk egyik leginkább kiczirkalmazott feladata volt.

Hallstattból Ischlbe, tettük át tanyánkat, de e szintén világhírű furdőnek megtekintésére nem szánhattunk többet három óránál. Ez az idő elég arra, hogy szétekintessünk, de nagyon kevés arra, hogy az osztrák császárnak e nagyon kedvelt nyaraló helyét megismerhesstik.

Tulajdonképen mi is a nézni való Ischlben? Talán a pompás Kaiser-Villa...? Hát hiszen látni láttuk, ugy kívülről, de be nem bocsátottak, mert akkor éppen a magyar király pihent a nemzeti követelések gordiusi csomóján. Vagy abban a comfortban gyönyörködünk volna, melylyel ez a híres furdő pazarul el van látva? Mert van itt minden, a mi szem-szájnak ingere — csak szegény ember nincs. Villamos világítás, színház, madár kalitka formára épített nyaralók egész láncolata, virág-szőnyeggel borított terek s a Traun folyó partján végig futó remek esplanad mind oly dolgok, melyeket a születés és pénz aristokratái megkivánnak. És jó pénzért meg is kap itt minden gondoldható kényelmet a pihenési vágyó lélek. Mi azonban nem éreztük magunkat valami különösen, mert igen nagy az a fény, mellyel a valóban szép természetet s nagy uri passió igyekszik elhomályosítani. Hiába! Azokhoz az óriási alkotásokhoz képest, melyekkel az Ursten a külső természetben megdicsőítette önmagát, roppant kicsiny dolgok azok, a miket az emberi hiúság a plutokráciával szövetkezve létrehozott. Hanem azért, nem lehet tagadni, sokan gyönyörködnek Ischlben is, hol ezer meg ezerre rug az állandóan ott tartózkodó furdővendégek száma. Sőt azt sem lehet mondani, hogy az élet valami drága volna. Még a mi mérsékelt terjedelmű zsebünk sem érezte meg, pedig százszeres fényesebb berendezési helyen étkezünk, mint a minőkhez a mi furdőinken szokva vagyunk.

(folyt. köv.)

dúltak revolverrel, fejszével, sertésölő késsel, dikiesesél, harapófogóval s egy doronggal felfegyverkezve, de már ekkor Sebők Ivánnal együtt a gyilkosság elkövetésére.

A házba behatolva, megölték előbb fejszével, doronggal Raisz Máriát, majd ugyancsak fejszével, doronggal s késsel özv. Kerepessy Jenőné s aztán a háznál lévő 160 kor. készpénzt s egy ezüst zseborát elraboltak.

Sebők Iván nem gyilkolt, ő csak komandírozott, a ki mindezt elvégezte hidegvérrel, biztos kézzel, az a 18 éves mészáros inas Rigó Gyula volt, míg a gyáva Faf-rák, kit különben özv. Kerepessy Jenőné neveltetett, csak a lábát tartotta Kerepessyének s csak a haldok-lókra mert néhány csapást mérni nehéz dorongjával.

Végezte tettüket, elmentek a Rigó lakására, hogy a rablott pénzen osztozzanak, Rigó és Faf-rák azonban Sebőköt haza küldték azonnal, mert féltek, hogy bátha ő is osztozni akarna a rablott pénzen; Sebők hazamen-vén, megkezdődött az osztozkodás egyformán, „becsüle-tesen” a két tettes közt, mindössze tán egy forinttal kap-pott többet Rigó, mert ő „többet érdemelt”.

(Igy adja elő a két vádlott és a vádhatóság. — Ezzel szemben Sebők Iván tagad de bár bűnössége a vizs-gálat során a két vádlott állításával igazoltatott, mivel a főtárgyalás az ő bűnössége kérdésére kiterjesztve nem lett s így az bebizonyítva sem lett, a Sebők Ivánra vo-natkozó okoskodásom egész folyamán azon supposition fog nyugodni, ha tényleg elkövette a bűncselekményt, ha tényleg olyan az ő előlétele, a milyennek mi ismerjük.)

Rigó és Faf-rák felett folyó hc 4. és 5. napján ítélték a rimaszombati esküdtbíróóság; mindkettőt 15—15 évi fegyházzal sújtva Sebők Iván azonban kikerülte a földi igazságszolgáltatás sújtó kezét, mert reá azt mondta az országos igazságügyi orvosi tanács megfélebbzhetlen ítélete, hogy a tett elkövetésekor nem volt beszámítható állapotban. Rigóra és Faf-rákra a beszámíthatatlanság gya-núja nem merült fel, mert a törvényszék szakértő orvosi épeszűeknek állították.

Ez a tényállás.

* * *

Nézzük most az esetet, nem a büntető törvény-könyv paragrafusainak korlátai között, de ettől eltekintve, általános emberi szempontokból

Sebők a felbujtó, ha ő nincs, Rigó, Faf-rák nem gyilkolnak, Kerepessy, Raisz Mária talán ma is élnek. De Kerepessyének meg kellett halnia, mert különben megváltoztatja végrendeletét, kitagadja unokáját, Sebők Ivánt, ki ennek folytán koldusbotra jut.

Es Sebők, ki oka mindennek, ma szabad. Szabad, mert az orvosi tanács ítélete szerint beszámíthatatlan. De hát beszámítható e Rigó? beszámítható e Faf-rák?

Egy 18 éves gyerek elmegy meggyilkolni két idegen nőt, hogy 50 forintot kapjon. Gyilkol hidegvérrel, gyilkol biztos kézzel, szőlőt eszik útközben, míg a tett színhelyére ér, cigarettára gyújt azután s mikor véletlenül a tett után ott felejt fejszéjét a véres színhelyen, visszamegy érte; azután 1 forinttal többet számít fel magának, mert „ő többet érdemelt”, majd lefekszik nyugodtan, alussza az igazak álmát, nem fél senkitől, semmitől, de azért Sebők Ivántól nem meri kérni a bünti-ját, nem is kéri, Sebők azt nem adta meg maig se. Gyilkolt hát ő pénzért, pénzvágtyból? Tan tudja ő, mi értéke van a pénznek? Dehogy tudja, ép úgy nem tudja hogy mennyi az az 50 forint büntij, mint a hogy nem tudja, mennyi idő az a 15 esztendő, melyre elítélték.

Megnyugodott benne, dehogy felelbezi ő az ítele-t. Érti ő azt, mit tesz felelbezni? Van valaki, ki azt néki megtudja magyarázni? — Dehogy van. Pedig ér-telmes fiúnak látszik. — Megnyerő csinos külsejű. Nyu-godtan, higgadtan elbeszéli töviről-hegyire az egész gyil-kosságot minden előző körülményével. — a törvényszék tekintélye, a hivatalos eljárás, a nagy néző közönség rá behatással nincs. — Nem fél, megatva nincs, könnyet nem ejt, kegyelmet nem kér, de nem makacs, meg-rögzöttség nem látszik rajta, nem daczos, nem mogorva, nyugodt lelkiismerettel áll bírái előtt.

Hát beszámítható ez? Ha Sebők Iván beszámíthat-lan, akkor Rigó is az. — Egy morál insanity, született gyilkos, ki előtt egy juhott leőlni annyit, mint egy embert.

Menjünk tovább. Nézzük Faf-rákról, azt a buta ki-nézésű, bárgyú, testileg is fejletlen sátnya suhancot, a ki 50 forintért meggyilkolja egyetlen jötevőjét, ki őt fel-neveltette, ki egész haláláig gondozta, ruházta, s ki vég-rendeletében is gondoskodni kívánt az apátlan anyátlan, mindenkitől elhagyott Faf-rákról. Csak rá kell nézni e nyomorult, hogy lássa az ember, hogy a beszámítha-tóság és Faf-rák nem egy világból valók. Ha igaz az orvosi tanács azon okoskodása, hogy Sebők már csak azért is beszámíthatatlan, mert meggyilkoltatta nagyanyját, igaz az én okoskodásom is, hogy a Faf-rák beszámíthatlan-ságát igazolja maga az a tény, hogy meggyilkolja egye-düli jötevőjét.

Eljutottunk tehát oda, hogy Sebők, Rigó, Faf-rák beszámíthatatlanok.

* * *

Keressük most azt, hogy büntethetők-e?

E kérdés mindenekelőtt a determinizmusnak és inde-terminizmusnak kérdésével függ össze.

Szabad-e az akarat? Tebetett-e másképp Sebők, Rigó avagy Faf-rák? Én azt mondom, hogy nem.

Sebők Iván egy deformált ember, gondnokság alá van helyezve régen, okos dolgot nem csinált életében soha. Pénzre szüksége volt, mert ő pénz nélkül nem él-het, egy tékozló, ki százezer forintot úgy elkölt, elszór, mint 100 fillért. — És ő ur akar lenni, de nincs neki miből, mert nem adnak a kezébe, tudja azt, hogy elté-kozolná. Már most ez a bolond tudja azt, hogy a nagy-anya halálával reá nagy vagyon száll, kezébe jut az egész életében nélkülözött pénz. — csak nagyon ter-mészetes, hogy mint egy örömnapot várja a nagyanyja halálát.

Ez azonban késik. Kerepessy már 82 éves és még mindig él, de sőt házassága miatt végrendeletében ki akarja tagadni unokáját, Sebők Ivánt.

Hát nem jut-e Sebők Iván vaskövetkezetességgel arra, hogy az utjában álló nagyanyját, kinek még halála is átok lesz rá, elpusztítsa még az előtt, mielőtt a kita-gadó végrendelet elkészül.

Volta, de még most is vannak vad népek, kik a terhükre levő öregeket elpusztítják. A régi Spárta s Taj-getos hegyéről dobtá le a csenevész gyermekeket, csak hogy terhükre ne legyenek. Az alkalmatlan emberek el-pusztítása az értelmi felfogás bizonyos fokán teljesen

indokolt, czélszerű és igazságos tett. A középkorban az örülteket mint bűbájosokat, az ördöggel ezimboráskodó-kat máglyán égették meg; ma pedig vagy az örültek házában ápolják vagy hagyják urakodni, mint Sebők Ivánt.

A Kerepessy meggyilkolása a Sebők Iván körülményei, észjárása, értelmi fejlettsége mellett s ítélete szerint czélszerű igazságos és szükségszerű volt. Az indokok kérelhetetlenül ezen elhatározásra vitték.

Az igazság nem egy mindennek fölött való végső czélja az embereknek, csak egy eszköz, melyet csak akkor becsülnék, ha kellemes. Mért volna ez másképp Sebők Ivánra?

Rá nézve e gyilkosság czélszerű volt, tehát igaz-ságos és így szükségszerű is volt. Ő cselekedett azon irányban, melyben a cselekvésre készítő inger legerő-sebb volt.

De ez áll Rigóra és Faf-rákra is. Náluk az inger az 50 frt. volt. De hát kérde valaki elég inger-e 50 frt. kétszeres gyilkosságra? Rigónál és Faf-ráknál elég.

Minden ember, — a legerősebb eszű is — a ható ingerek sulya alatt azon okok irányában határozza el magát, melyek a legerősebbek. Egyik vagy másik cse-lekvs között nem választhatunk, csak egyik vagy másik ok között. Azért mondjuk az embert ok-osnak s az álla-tot oktalannak, mert az emberek az okok irányában cselekszenek.

Egy okos, jellemes emberről már előre tudjuk, hogy az adott körülmények között mint fog cselekedni, mert tudjuk, hogy így vagy úgy szokott; és így vagy úgy szokott cselekedni azért, mert ezen vagy azon okok hatnak reá erősebben.

Es az okok közötti választás, ha nem lehet teljesen szabad az épeszű ember előtt sem mert különben nem volna ok szerint cselekvő, az okok tulsulya irányában működő okos lény, vagyis ember, hogy volna szabad a választás Sebők, Rigó és Faf-ráknál?

Őket vitte az inger tulsulya, az okok közül az, mely előttük legteljű lévén, legerősebbnek látszott. Az okok tulsulya, az inger pedig volt az örökség, az 50 forint. Lássuk egy példában. Képzeljük el, hogy egy pálcát fel-állítunk az asztalra; ha a pálea körül nyugalm van, a különbség csekély lesz azon erők nagysága illetve hatása között, melyek a pálcára hatnak és meghatározzák, hogy melyik oldalra essék le; de mégis az, hogy a pálea va-lamely oldalra leessik, az csak azért van, mert az azon irányban ható erők hatása mégis nagyobb volt a más irányban ható erők hatásánál.

A jelen esetben Sebőkra, Rigóra és Faf-rákra vo-natkozólag a pálcának egyik oldalra ledöntése, vagyis a gyilkosságra elhatározás volt az egyik oldalon lévő na-gyobb erők, az örökség, az 50 frt, mert a más oldalon levő ható erők, a gyermeki szeretet, a hála, az erkölcsi érzület, a büntetéstől való félelem, az örökség s az 50 frt ingerénél kisebb volt.

Ledől a pálea balra, a gyilkosság el lett határozva s Kerepessy és Raisz Mária meghaltak.

Hosszasan foglalkoztam itt a determinizmus kérdé-sével, de szükséges volt a következmények megérthetése végett.

Azt mondhatná most valaki, hogy ha Sebők, Rigó, Faf-rák így a kényszer hatása alatt cselekedtek, ha ők másképp nem teheték, nem lehet őket büntetni. — És látszólag igaza volna, igazat ad neki a büntető törvény is, mely ez alapon Sebőköt büntethetlennel nyilvánította.

Lássuk most, igaz-e ez?

Nem igaz. — Büntetni éppen azért kell, mert az akarat nem szabad, mert az ember az okok sulya szerint határozza el magát. — Ha Faf-rák és Rigó tudták volna azt, hogy a gyilkosságért költől lesz a részük vagy leg-alább 15 évi fegyház — és Sebőkötől csak 50 forintot kapnak ennek ellenében — akkor ők nem gyilkoltak volna, mert a legbutább ember előtt is nagyobb suly-lyal esik a mérlegbe a halálbüntetés, mint az 50 forint jutalom. — Ha Rigó és Faf-rák ezt tudták volna, akkor a pálea nem balra dől volna el, akkor ők nem gyilkol-tak volna.

Tehát, hogy a beszámíthatlanokra is hassunk, hogy őket is elrettentsük, meg kell őket büntetni.

Es tényleg, az örülteket is meg szokták büntetni, hecsukják az örültek házába. — Vagy nem büntetés ez? De bizony az.

Mért mondja tehát a büntető törvénykönyv, hogy az örült, a beszámíthatatlan egyszersmind büntethetlen is, mikor nagyon sok esetben bünteti, elzárja az örültet, a beszámíthatlant.

Es ha rosszul viseli magát az örült, az örültek há-zában ha dühöng, ha megveri ápolóját vagy mást, ismét megbüntetik az örültet, kényszerzubbonyt húznak rá, hi-deg zuhany alá állítják, nem adnak neki enni sőt testi fenytéknek is alávetik s ettől az örült megszeliődül, job-ban viseli magát.

Büntetik tehát az örültet is és büntetik azért, mert az ő büntetése czélszerű.

Hát Sebők Ivánt, ha csakugyan bűnös, ha tényleg meggyilkoltatta nagyanyját azért, mert beszámíthatlan, vagyis bolond, nem kell-e megbüntetni?

* * *

Es itt eljutottunk ahhoz a kérdéshez, hogy miért büntetünk.

Azért, mert a büntetés czélszerű. — Nem azért büntetünk, mert javító, nem azért mert igazságos, hanem azért, mert czélszerű.

A javítás csak másodsorban folyhatik e czélszerű-ségből, de a büntetésnek *magában* javító hatása nem lehet; — javítani más eszközökkel kell és lehet.

Büntetéssel csak elretentünk, elretentjük a bűnöst a további bűnöktől s a büntelenekeket, hogy ne merjenek vétkezni.

Igazságos-e a büntetés? — Bizony nem igazságos az. — Szaporítani a szenvedéseket nem igazságos. — Igazságos dolog mindig nagyobb és nagyobb boldogságot előidézni és, igazságtalan: szenvedést, kint okozni.

A mint igazságtalan cselekedet volt Rigótól Kerepessyét megölni, épp oly igazságtalan dolog volna ma-gában „per se” Rigót megölni, vagy 15 évre becsukni; ez igazságos csak akkor lehet, ha czélszerű, ha szük-séges.

Kant, a német bölcsész az, ki a büntetést a tiszta ész követelményének tekinti, ki azt a czélszerűségtől el-tekintve, igazságosnak mondja.

De, hogy Kantnak nincs igaza, mindnyájunk köz-

érzete mutatja, midőn a megtérő bűnöst sajnáljuk s megbüntetését igazságtalannak tartjuk, mert tudjuk azt, hogy őt nem kell a további bűnöktől elretenteni, vagyis az ő büntetése nem czélszerű.

Nem büntetünk megtorlásból sem, a bosszút nem tartjuk igazságosnak.

Marad tehát a czélszerűség. — Büntetünk, mert a büntetés czélszerű.

De akkor ugy büntessünk, hogy az czélszerű is legyen.

Czélszerű e azt a *morál insanity t*, azt a hideg-vérrel gyilkoló Rigót, azt a született gyilkost, ki 50 forintért két embert öl, ki mert vagy nevelése, vagy vére, vagy frenológiája következtében éppen úgy, mint a tigris arra született, hogy mészáros, hogy vérszopó le-gyen, ha 50 forintra van szüksége, 15 évig a köznek költségén csak azért tartani, hogy 15 év múlva, ha eset-leg egy Sebők Ivánnal ismét találkozik, megint a rima-szombati esküdtbíróóság elé kerüljön.

Bizony nem czélszerű. — A beszámíthatlan, a Ke-repessyét s Raisz Máriát a determinizmus hatása alatt meggyilkoló 18 éves gyermek Rigót épp úgy ki kell irtani, mint a hogy kiirtják a 60 éves 5 szőr visszaeső rablógyilkost, mint a hogy kiirtják a szerb tövist, a dú-vadat. — Az nem lehet mentség, hogy ő nincs 20 éves. Ő 18 éves korában épp úgy megért az akasztófára, mint 20 vagy 40 éves korában. — Őt ki kell irtani, mert kül-lönben ő irt ki másokat, nálánál jobbakat, hasznosab-bakat.

Czélszerű e azt a gyáva poltron, beszámíthatlan Faf-rákról, a ki nélkül Rigó épp úgy elvégezte volna mé-száros remekét, 15 évig közköltségben tartani, tudva azt, hogy őt 15 évi fegyház még jobban tehetetlenné teszi, s talán annyira, hogy kiszabadulása után is a köznek kell eltartani.

Bizony nem. — Az ő czélszerű büntetése volna a munkás kolóniába való deportálás, hogy dolgozzon addig, míg bir s tartsa fél magát, ne legyen a köznek terhén élő parazita.

Hát Sebők Ivánnal mi legyen?

Hagyjuk talán őt szabadon az igazságügyi orvosi tanács és a büntető törvénykönyv egymást kiegészítő azon ítélete szerint, hogy beszámíthatlan, tehát büntethetlen?

Mi történéhetik ez esetben?

Sebők Iván a sikerült gyilkosság folytán most nagy-anya után örököl. — Fog élni gond nélkül, boldogan. De egyszer elfogy a pénze és mert bolond, hamar elfogy a pénze. — Mi lesz akkor? Keres magának ismét egy Rigót és Faf-rákról és ismét örököl.

Es e másodrendű Rigó és Faf-rák is kap 15 évet, Sebők Iván pedig ismét beszámíthatlan és büntethetlen lesz. Vagy tán nem? A mi most igaz volt, akkor nem lesz igaz? Igaznak kell lenni akkor is. Sebők Iván ujabban örököl s lehet, hogy még többször is örököl s lesznek Rigójai és Faf-rákjai többen.

Nem tagadom, az okoskodás kissé furesa, de kö-vetkezetes.

A beszámíthatatlan, bolond felbujtó Sebők Ivánt tehát szintén meg kell büntetni.

Es mi lesz reá nézve a czélszerű büntetés?

Ő nem született gyilkos, ő nem közveszélyes, mint Rigó, tehát kiirtani nem szükséges. — nem munkaképes mint Faf-rák, tehát deportálni nem lehet, de mert büntetni kell, hogy hasonló helyzetbe ne juthasson s ismét ne gyilkoltathasson s hogy büntetése másokat is elret-tenítsen, — elzárandó az örültek házába nem 5, 10 vagy 15 évre, hanem életfogytiglan.

A esetneki bűnpör.

A folyó hó 4-ik és 5-én lezajlott esküdtzéki főtár-gyalás, melynek részletes leírása e lapnak más helyén olva-ható — tagadhatatlanul nem eredményezte azt a megnyugvást, mit a megsértett társadalom jogosan kívánt, de sőt tájót sebet hagyott vissza a bűnpörben érintett várme-gyénkbeli egyik régi családnak fején a nélkül, hogy az ő általa is óhajtott igazság és ítélet érvényesült volna s felmentette volna a vádlottak közül azt kit az emberi bűnök legrosszabbika terhelt, vagy sujtotta volna volna rá láng pallosát kérelhetetlenül.

Már az esküdtzéki főtárgyalás előtt hetekkel tud-ták sokan — kiknek alkalmuk volt a Sebők Iván és tár-sai féle bűnpör állása felől értesülni. — hogy a vádlot-tak egyike — a felbujtással vádolt Sebők Iván ki fogja kerülni földi bírának ítéletét, mivel elmebetegnek lett kimondva az errehatott orvosszakértői fórum által. — Tagadhatatlan az is, hogy ezeknek körében sem szült megnyugvást az értesülés, sőt szeltében megindultak a suttagások s kezdettek aggodalmas hangok merülni föl a közönség köréből, vajjon nem játszatt-e ki az igaz-ság, nem érvényesült-e ezen rettenetes pörben a pénz által történt megvesztegetés.

A suttagó gyanúsítás a főtárgyalás folyamán való-ságos izgatott hangulatot keltett; a tárgyaló teremben összegyűlt értelmes közönség, melynek tagjai közül a fi-nomabb érzésű nőket sem véve ki, valósággal forrongó hangulatot vett föl s borzadva nézte, hogy a legrettene-tesebben megvádolt Sebők Iván ime megjelenik, de nem bilinesbe verve, nem rab ruhában, mely esetben talán szánalmat keltett volna, hanem vigan cigarettázva a tauuk között.

Valóban a kép alkalmas volt a felháborodás elő-idézésére s e sorok írója maga is érezte e benyomás hatását, bár a bűnpör minden részleteibe beavatva volt, sőt annak egy fontos részleténél nehéz szerepet is végzett.

„Ime, hol van az igazság?” „Látjuk a főczinkost mosolyogva sétálni szabadon, míg a szerencsétlen szegény-sorsu bűnösök lakolni kénytelenek.” „De hát nagy hata-lom a pénz, hisz még itt is kiszabadította Sebők Ivánt, bolondnak tették s így vették le az akasztófáról”

Igy nyilvánult a közvélemény, szinte osztatlanul s a gyanu nem kimélt meg senkit, kivethette részét helőle a törvényszék, a védők, a törvényszéki orvosok s a leg-főbb igazságügyi orvosi tanács.

A pörben szerepet kapott hivatásos egyéneknek nyíltan kellett intelligens férfiak és nők szájából hallani a meggyalázó gyanúsítás nyilvánítását, vagy arra való durva beúdasokat. . .

A budapesti megjelenő egyik lapban pedig ez volt olvasható: „S. I. elkerülte a földi igazságszolgáta-

tás kezét. Az igazságügyi orvosi tanács kimondotta rá, hogy beszámíthatatlan s az örültek házába kell szállítani. Magyarán mondvá kiboldították a fegyházból, mi a szegény ördögökkel nem szokott megtörténni. Később mint gyógyultat szabadon bocsátották.

Itt már a lelketlen tudósít, meggondolatlanul országba, világba dobja ki s terjeszti szejjel az igazságtalan gyanúsítást s szégyent hoz igazságszolgáltatásunkra, pellengére állítván teljesen ártatlanul azokat, kik egyebet sem tettek, minthogy a törvényt becsületesen alkalmazták. Mert a Sebők Iván féle bűnpörben semmi sem történt, mi akár a helybeli törvényszéket, vagy annak alkalmazottjait hájszályira vádolhatná; semmi sem történt ilyen a felső bíróságok részéről sem, sőt ök maguk sajnálják legjobban, hogy nem ítélkeztek a bűnpör összes vádlottai felett, hogy ne maradt volna meg azon örökös kérdőjel: „bűnös volt e tehát csakugyan Sebők Iván;“ hanem mondta volna ki reá a 12 tagból álló becsületes polgári bíróság kérelmetlenül ítéletét. Sebők Ivánnak épp úgy, mint vádlott társainak elmebeli állapotát a törvényszék megfigyelni rendelte, hiven a törvény parancsához. A törvényszék helybeli szakértői Sebők Iván elmeállapotát nem találták rendesnek, mivel nála veleszületett beteges gyöngélméjűséget állapítottak meg.

Ezen véleményben azonban Sebők Iván nem mondatott teljesen beszámíthatatlannak, hanem csak oly egyéneknek, kinek cselekedeteit beteges gyöngélméjű állapot befolyásolva, esőként beszámítás alá esik. A helybeli szakértők ezen esküjükhöz s becsületükhöz hiven adott véleménye tehát még megengedte az ítélkezést, sőt azt is véleményezte, hogy Sebők Iván elme-gyógyintézetbe helyeztessék el.

Ezen vélemény ellen a vádhatóság fellebbezéssel élt azon okból, mert Sebők Ivánt nem tartotta elmebetegnek, vádolni akarta s ezért a legfelső orvosi tanács véleményét kérte ki.

Az igazságügyi orvosi tanács tudós tagjai ezután két hónapig szakadatlanul vizsgálták nevezettnek elmeállapotát s véleményükben kimondták, hogy a vádlott beszámíthatatlan elmebeteg, de nem annyira közveszélyes, hogy tébolydába való szállítása föltétlenül elrendelendő lenne, elégségesnek tartja a szigorú gondnoki felügyeletet is, addig, míg betegsége veszedelmesebb mérvet nem ölt magára.

Ezen orvosi vélemény megbénította a vádat, mert a törvény világos intézkedése szerint *elmebeteg nem vádolható s nem is büntethető*, így az ügyészség a vádat elejtette s kérte, hogy S. I. elme-gyógyintézetbe helyeztessék el, mit a vádtanács el is rendelt. Hogy azonban utóbbi dolog eddigelé végre nem hajtatott, oka az, hogy a védelem, támaszkodva az orvosi tanács véleményére, ez ellen fellebbezésekkel élt s ezek még ma eldöntetlenül vannak.

Ha itt kritikát akarunk mondani, mondhatjuk, hogy talán történt tévedés e rettenetes pörben, mely tévedés a legfőbb orvosi tanács azon intézkedésében keresendő, mely nem mondja ki parancsolólag az elme-gyógyintézetbe helyezést.

De ezen tévedés nem alkalmas arra, hogy miatta a közvélemény magát fölizgassa s törvényeinket becsületesen alkalmazó fórumokat meggyanúsítson. A föllebbezés folyamán módjában lessz közigazgatási hatóságainknak ugy eljárni, hogy a felizgatott kedélyek megnyugtattva legyenek, ha elrendeli azt, mit az igazságügyi orvosi tanács elmulasztott, hogy a szerencsétlen Sebők Iván elme-gyógyintézetbe szállíttassék, mi — megvalljuk őszintén — ugy a társadalomnak, mint főkép a rokonságnak sürgős érdeke, de a szerencsétlen vádlottra nézve is kívánatos.

Esküdtszéki főtárgyalások.

Folyó hó 4 én már a reggeli órákban nagyszámú kíváncsi közönség várakozott a törvényszék előtti Tompatéren s izgatottan várta a 10 órai vonat berobogását, a mely a behívott esküdteket és tanukat hozta.

10 óra körül lehetett az idő, midőn Kolbay Sándor a szokásos bevezetés után az esküdtszéki eljárását megkezdte. — A terem zsúfolásig telt meg kíváncsi közönséggel s mindenki Sebők Ivánt az időközben az országos igazságügyi orvosi tanács véleménye alapján szabadon bocsátott értelmi bünszerzöt óhajtottá látni; mert már mindenki tisztában volt azzal, hogy ő volt a vérfürdő hőse és rendezője.

A sors azonban kedvezett neki, mert míg a bűntény kezdeténél neki jutott az első szerep, a tárgyaláson utolsónak maradt, a mikor a közönség ellenszenvé és gyűlölete már ellanyhult a két napi farsztó hallgatás után.

Az esküdtszéki bíróság, illetve az esküdtszék a következőleg alakult meg:

A főtárgyalás elnöke Kolbay Sándor kir. tszéki bíró, helyettes tszéki elnök; szavazó bírák Pongrácz Dezso és Mészáros István; a vádhatóságot pedig dr. Mészáros István kir. ügyész képviseli; míg a védői tisztet dr. Krausz Gyula és dr. Witt Sándor rimaszombati ügyvédek töltik be. — Orvosszakértők dr. Zehery István kir. törvényszéki orvos, megyei orvos és dr. Löcherer Tamás tb. megyei főorvos, vármegyei közkórházi igazgató.

Esküdtek: Balthazar János jolsvai ág. ev. lelkész, Beilik Iván földbírtokos, Kolbenheyer Gyula Coburg hercegi főerdész, Hisnyay Heinzelmann Alfréd gyáros, br. Luzenszky Henrik nagybirtokos, Onody Károly nyugalmazott tisztartó, Podracczy Endre Coburg hercegi erdőigazgató, Spéczián Gusztáv tisztartó, Uthy Antal rimaszombati kántor, Timko Mihály tanító, Vajda Ferdinánd földbírtokos, Zachar Gusztáv nyugalmazott főgimnáziumi tanár, pótesküdték Kemény Lajos osgyáni ág. ev. lelkész és Müller Vilmos banki könyvelő.

Általános csend és figyelem között nyitotta meg remegő hangon Kolbay elnök az ülést. — Meglátszott rajta is és mindenkin, hogy nem mindennapi ügyet kell tárgyalni és ítéletet mondani.

Vezessék be a vádlottakat, hangzott el az erélyes elnök szava. Megnyílt az egyik kétszárnyú oldalajtó s két szuronyos börtönőr fedezete alatt lépett a terembe Rigó Gyula és Fafrák János.

Nem látszott rajtuk izgalom, sem változás, hiszen már közel egy éve, hogy a börtön falai között elmélkednek és huzdolják gyakran a vizsgálóbíró elé. Megszok-

ták már ök a szerencsétlenek ezt a bánásmódot, mint a kicsapongó rossz katona, ki mindennap kihallgatásra van idézve s egy csöppet sem illetődik meg, ha büntetését kiadják. Mindennap hivatalos emberek és szuronyos szigorú börtönőrök állandó felügyelete és tekintete alatt élnek közel egy év óta. A kir. ügyész úr, az orvos úr, a fogházfelügyelő úr és a börtönőr urak egyedül az ő barátjaik. De legjobban remegnek az őrmester úr nevének hallatára, mert ő az első, ki minden kívánságokat, óhajtasukat, panaszukat felveszi; de a mellett szigorú is és mint közvetlen felebbvalónak, neki van felettök legtöbb hatalma.

Elhagyta őket e földön mindenki, csak a törvény snjót keze nem, mert gyilkoltak, raboltak és a ki akkor érezték a felelősséget elválalta és a paradicsomi kígyó bűvével megejtette, az úr, az most felhordott fővel szabadon jár és mint a védők igen helyesen jegyezték meg, bevásárlásokat végez és pár év múlva, midőn beleül a vérrel és két szerencsétlen meggondolatlan buta gyerek felhasználásával megszerzett százezrek tulajdonába, parolára fogja hívni azokat, kik most tőle undorodnak, irtóznak; mert még érezni most rajta a vérszagot, de a parfüm illata és az aranyérez drága pora le fogja azt róla patinirozni.

Bizony-bizony aligha nem lessz igaza a védőknek. Fogják mondani: régen volt, talán már igaz sem volt, meg akkoriban bolond volt; de már kiépült és most igazán derék ember.

Ilyen a sors, most szigorú bírái Rigót és Fafrákot ítéltek el elvitatlanul azért, és az alapon, mert meghagyták téveszteni magukat a pénz által s vajjon ha Sebők Iván gazdag lesz, nem így járunk-e mi is?

Fársztó és hosszú volt a tárgyalás, a mely két napig tartott. Apró részletességgel és szakértelemmel ölelt fel a főtárgyalás elnöke mindent, sőt Rigótól valomást vett arra is, hogy a meggyilkolt úrnő kézi táskáját, kulcsait, óráját és egy forgó pisztolyt hová rejtette. A vallomásnak eredménye is lett, mert a tárgyalások folyama alatt a helyszínre kiszállt vizsgálóbíró a tárgyak egy részét egy kertben elásva meg is találta. — De egy nagy hiba történt, Sebők Ivánnal nem volt szabad beszélni, mert ő már nem vádlott, de azért tanúk kép meg lett idézve és ki is hallgatva. Hol van tehát itten az okozati összefüggés? Ezt nem fogadhatjuk el, mert akkor sok dolgot el lehetne leplezni. Egy bírói tárgyaláson szabad mindenkiről bármit is beszélni, sőt hogy tiszta képet kapjunk, kell is. Sebők Ivánt a bíróság véleménye szerint sérteni már nem lehet, miért nem szabad tehát róla beszélni, azért, mert bolondnak nyilvánították, akkor ne engedjék szabadon, de csukják be, vagy a bolondnak szabad minden?

Hosszas volna a tanúvallomásokat leírni, de azok jobbadán Sebőkre terhelők, mert Rigó és Fafrák beismerésben voltak és a tanúk 3/4 része értéktelen volt. Rigót és Fafrákot gyilkolni, rabolni senki, csak állításuk szerint Sebők látta, a kinek pedig a védő előterjesztésére nem volt szabad nyilatkoznia, mert az esetleg reá nézve meggyalázó lehetne, tehát a közönség határozott véleményével és ítéletével szemben őt a bíróságnak kellett rehabilitálni. — Mi szüksége van egy bolondnak nyilvánított és erkölcsileg meghalt embernek erre? — Semmi.

A főtárgyalás kevés megszakítással csak 5-én a hajnali, illetve már 6-án virradóra ért véget. Az esküdteknek feladott 15 kérdésre az esküdtek a legszigorúbbra feleltek „igen“-nel s ezért Rigó és Fafrák kettős gyilkosság és rablásban bűnösnek találván, a kir. trvszék mint büntető bíróság által tekintettel fiatal korukra, 15—15 évi fegyházbüntetéssel sújtotta őket.

Nagy izgalom és halvány gyertya fény mellett mondotta ki az esküdtek választott főnöke, Podracczy Endre hercegi erdőigazgató az esküdtek határozatát, mire a trvszék meghozott ítéletét Kolbay Sándor elnök általános figyelem között enuncziálta és okolta meg.

Ez a csetneki bűnpör rövid története és eredménye, s meggyőződésünk szerint a Sebők, Rigó és Fafrák között létre jött egyezség és a két elítelt töredelmes vallomása szerint teljes tiszta világításban.

Szeptember 6-án tárgyalta az esküdtszéki bíróság a rablás büntetével vádolt Hresák János ügyét. Elnök volt Kolbay Sándor kir. törvényszéki bíró, szavazó bírák: Lengyel György kir. járásbíró és Mészáros István kir. törvényszéki bíró. A vádhatóságot dr. Musotter Miklós kir. alügyész képviselte, a védelmet dr. Markó János ügyvédjelölt, a fiatal jeles jogász látta el.

A főtárgyaláson bebizonyított tényállás szerint: Hresák János f. évi április hó 17-én estefelé egy társával betért a vizesréti kocszmába s ott vigan fogyasztották a pálinkát. Rövid idő múlva ugyancsak betért oda Bozsela Lukács 3 vizesréti emberrel. A vizesréti emberek Bozsela Lukácsnak, azért mert őket szekerén szivességből haza hozta, áldomást fizettek. A fizetéseket vették észre a vizesrétiék, hogy nincs elegendő pénzök. Bozsela Lukács fizette ki a kölönbözetet. A fizetés alkalmával Bozsela Lukács a tárczáját ugy tartotta, hogy a szomszéd asztalnál Hresák János észrevette azt, hogy a tárczában több pénz van. Ezen körülmény érlelte meg benne az elhatározást bűnös cselekményének véghezvitelére. Sietve távozott a kocszmából s tudva azt, hogy Bozsela Lukács Nagy-Röcze felé fog menni, ő is azon irányba vette útját. — Bozsela szekerével csakhamar utólrért. Sőt este lévén Hresák észrevétlenül felkapaszkodott Bozsela szekerére s őt hátulról egy kövel főtötte. Bozsela néhány ótas következtében eszméletlenül fordult le a szekérről, Hresák utána ugrott és összes pénzétől — mely 42 koronát tett ki — megfosztotta. Min-hogy azonban Bozsela Lukács felismerte, Hresákot másnap letartóztatták.

A bizonyítási eljárás befejezése után az alügyész javaslatba hozta az esküdtekhez felteendő kérdést, mely a rablásra vonatkozott. A védő az ügyész által javasolt főkérdés mellé egy kiegészítő főkérdést és mindenik főkérdés után egy-egy mellékkérdést hozott javaslatba.

A bíróság azután megállapította az esküdtekhez intézendő kérdéseket, még pedig a főkérdés arra irányult, hogy bűnös-e Hresák János rablásban? A kiegészítő főkérdés — mely azon esetre szölt, ha az esküdtek a főkérdésre nem-mel felelnek — a Btk. 346. §-án alapult. Feltevette továbbá a bíróság mindkét főkérdés után, a védő által indítványozott azon mellékkérdést is, hogy

vádolt a cselekményt italtól beszámíthatlan állapotban követte-e el?

A kir. alügyész vádbeszédében arra kérte az esküdteket, hogy az általa indítványozott főkérdésre feleljenek igennel, a beszámíthatlanságra vonatkozó mellékkérdésre pedig nem-mel.

A védő, beszédjében — a védelem szerepére vonatkozó általános bevezetés után — a tárgyalás alatt levő bűnygyet anyagi és alaki jogi oldalról részletesen megvilágította. Határozott álláspontot foglalt a tekintetben, hogy a jelen bűncselekményre a büntető törvénykönyvnek a rablásra vonatkozó büntetési tétele — 5—10 évi fegyház — túlságosan szigorú. Kifejtette azon — a jogászok között ma általános nézetet, hogy bagatell rablásokra a Btk. büntetése nagyon súlyos, s hogy ez iránybani novelláris módosítása a Btk.-nek elkerülhetetlenül szükséges. A jogi lapokból ismer egy olyan nézetet, a melynek alapján Hresák cselekményét a Btk. 346. §-a szerint lehet minősíteni, a mikor a büntetés mindjárt a felére szállle. Egy konkrét eset kapasan ismertette egy kiváló criminalistának fent említett nézetét s ezt teljesen magáévá tette, kérte az esküdteket, hogy az ő általa javasolt kiegészítő főkérdésre feleljenek igennel, annál inkább, mivel Hresák mindössze 42 korona készpénzt lopott el s a sértett fején 4—5 nap alatt gyógyuló könnyű testi sértést okozott. Felhívja az esküdtek figyelmét azon körülményre, hogy védenze a bűncselekmény elkövetése előtt közvetlenül 1 és fél liter pálinkát ivott meg, böles belátásukra bizta tehát annak a megítélését, vajjon védenze beszámíthatlan állapotban volt e. Ha igen, úgy — a feltett mellékkérdés alapján — védenze felmentést kéri!

Az esküdtek tanácskozás után meghozták verdictjüket, melyet nyilvánosan előszóval főnökük, Medveczky Sándor kir. közjegyző hirdetett ki. — Az esküdtek bűnösnek mondták ki Hresák Jánost rablásban, a beszámíthatlanságára vonatkozó mellékkérdésre pedig nem mel feleltek. A kir. alügyész enyhítő körülményeket egyáltalában nem lát, tehát megfelelő megbüntetését és azt is kérte, hogy a vizsgálati fogságból a büntetésbe semmit sem számítsanak be. Ennek ellenében a védő a büntetés kiszabásánál az enyhítő körülményeket kéri figyelembe venni és azon a rablás büntetési tételeire, a jogászok közötti általános nézetet, a melyet védőbeszédében kifejtett.

A bíróság Hresák Jánost rablásért — az enyhítő körülmények figyelembe vételével — 1 évi és 6 havi börtönre, továbbá 4 évi hivatalvesztés és politikai jogainak felfüggesztésére ítélte.

Az ítélet ellen az alügyész — az enyhítő körülmények figyelembe vétele miatt — semmisségi panasszal él; vádlott és védője az ítéletben megnyugodtak.

Szeptember 7-én a felmenő ágbeli rokonon elkövetett szándékos emberölés büntetével vádolt Lőrincz István bűnygyét tárgyalta az esküdtszék. A vádhatóság avval vádolta Lőrincz Istvánt, hogy természetes atyját, a ki őt törvényesítette. Lőrincz Jánost 1905 évi május hó 2-án a kora reggeli órákban szándékosan megölte. A vádlott avval védekezett, hogy az atya őt életétől akarta megfosztani s ő tettét ezen jogtalan támadás elhárítására szükséges jogos védelemben követte el. — A főtárgyaláson beigazolást nyert az a tényállás, hogy Lőrincz István május 2-án reggel kiment a trizsi határban lévő „Lökert“ nevű erdőbe, a hol az atya mint szén-égető dolgozott s ott atyjának korábbi utasításához képest szétszedte az atya szekerét azon ezéltől, hogy annak rudját, mivel az a ló oldalát sértette, fejszéjével megigazítsa. — Ekkor jön oda az atya, a ki az előtte való éjjeli pálinkázás s a reggeli italozás folytán még mámosor, s éktelen káromkodások között neki támad a fiának azért, mert a szekeret szétszedte, ugy, hogy annak az apa féktelen indulata elől menekülni kell.

Szalad is karján a fejszével a konyhójuk mellé, atya pedig üldözésével fel nem hagyva egy hámfát és egy löcsöt dob feléje, az utóbbi a vádlottat meg is éri. Ekkor jönnek oda munkások a kik a cserezéshez szükséges szerszámokat a Lőrincz János konyhájában szokták tartani s kéri Lőrincz Jánostól hogy adja ki a szerszámokat. Ez fiát Lőrincz Istvánt a ki a fejszét még mindig a karján tartja, beküldi a szerszámokért a konyhóba s majd ő is utána megy. A konyhó belsejében czivódás, a vádlott előadása szerint a Lőrincz János életveszélyes fenyegetése után a fejsze birtokáért dulakodás támad az apa és fiu közt, miközben a fiu a fejszével beismerése szerint apja vállába vág. Hogy mi és hogyan történt a konyhóban, arra nézve a tanuk semmi felvilágosítást sem tudtak adni, azt azonban igazolták, hogy m-kor a vádlott a konyhából kiugrott — az apa a fiu térdét átkarolta miközben ugy esett hasra, hogy a fejsze alá került, a mire a vádlott hirtelen visszatordult kikapta a fejszét apja teste alól s avval az apa fejét összevissza vagdalta ugy hogy az rögtön meghalt. — Igazolták a tanuk azt is, hogy a megölt Lőrincz János valóságos réme volt családjának, éjszakájának idején is akárhányszor kiverte a lakásból az egész családját, hogy a keresményét rendesen elitta, családját pedig éhezni és rongyoskodni engedte, hogy fiát Lőrincz Istvánt különösen gyűlölte, rettenetes kegyetlenséggel hánt vele, ütötte verte többször agyonakarta vágni kaszával, fejszével, hogy nem tartotta a maga fiának, hogy már gyerek korában elkergette hazulról szolgálni azért mert az anyjának a kit apja véresre vert s ki e miatt fel is akasztotta magát védelmére kelt.

A védelmet Dr. Törköly József az ügyvédi kar legfiatalabb és szép képzettségű criminalistája képviselte, a ki 5 negyed óráig tartó meggyőző és megható beszédjében kelt védenze védelmére.

Ez a tényállás tünt ki a főtárgyaláson, a hol a vádhatóságot dr. Mészáros István kir. ügyész, a védelmet dr. Törköly József ügyvéd képviselte. Az esküdtek a vádlottnak jogos védelmét bizonyítgató allításait valóként el nem fogadták, de a védelemnek az erős felindulás fenforogását allegáló álláspontját magukéva tették s verdictjükbé felmenő ágbeli rokonon erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében mondták ki a vádlottat bűnösnek, a mely verdict alapján a kir. törvényszék a büntetést 7 évi fegyházban állapította meg. Az ítélet még nem jogerős, mert a vádlott és védője a Btkv. 92. §-ának nem alkalmazása miatt semmisségi panasszal éltek, minek következtében az ügy a kir. Curiahoz lesz legfelsőbb elbírálás végett felterjesztve.

Városi közgyűlés.

Városunk képviselőtestülete folyó évi szeptember hó 7-én, dr. Kovács László polgármester elnöke alatt ülést tartott. A szavazattal bíró tisztviselőknél jelen voltak: Zachar Gusztáv, Soós Ferencz, Szomolnokyi Antal, Ethey Frigyes, Grosinger Miksa, Tomay Alajos, Jaczko Pál, Fekete Pál, Baksay József, Lukács Géza, id. Gaskó János, id. Sütő István, Baksay István, dr. Löcherer Tamás, Varga István, Molnár József, Lévy István, Samarjay János, Barna Imre, ifj. László János képviselőtestületi tagok.

Elnök polgármester a jelenlévők üdvözlése után az ülést megnyitván, a hitelesítők felkérése után bejelenti, hogy dr. Gyürky Pál főjegyző betegsége folytán szabadságideje meghosszabbítása iránti írásbeli kérvénye beadásában akadályozva lévén, általa kéri az augusztus 15-én lejárt szabadságidejének október hó 15-éig leendő meghosszabbítását; a szabadságidőt a közgyűlés megadta.

A „Három Rózsa“ átalakítási terv-pályázatát a közgyűlés el fogadta s elrendelte, hogy a tervre a pályázat kiírassék; a tervek 800 kor., 400 kor., és 200 koronával tognak díjaztatni.

A Borbély Ferenczrel, a vásárjog bérletre vonatkozólag kötött szerződést a közgyűlés jóváhagyta s a főjegyző okiratra foglalatlan elrendelte.

Az állami polgári leányiskola 1905—6. tanévi költségvetésének elfogadása után a Beregszászy léle sikkasztásból felmerült s a közigazgatási bíróság által a városra hárított 1071 kor. 76 fillér adószámolási költséget Kapor János állami adószíntnek a közgyűlés kiutaltványozta.

Lusztig Menyhért polgárosítási ügyében hosszas és kimerítő vita után a közgyűlés úgy határozott, hogy tekintettel arra, miszerint a szervezeti szabályrendeletnek a polgárosításra vonatkozó intézkedése elévült, s a változott viszonyoknak meg nem felel, mert a közre kimutathatólag nagy anyagi kárral jár, — bár folyamodó polgári állása s feddhetetlen magaviselete ennek akadályul nem szolgálna, — mégis magasabb köztekinetetekből a kérelmet ezuttal nem teljesíti sőt Molnár Józsefnek a tárgyal kapcsolatos önálló indítványa alapján Lukács Géza felvilágosító észrevételei után a közgyűlés elhatározta, hogy a szervezeti szabályrendeletnek ide vágó intézkedéseit a szervezeti szabályrendelet módosításáig felfüggeszti s ezen határozatát a törvényhatóságához megerősítés végett felterjeszti.

Özvegy Schvarcz Pálnét bérleengedés iránti kérelmével a közgyűlés elutasította, majd az 1906 ik évi virilisek névjegyzéke megállapítása végett Baksay István elnöke alatt Dr. Löcherer Tamás és Dapsy József képviselőkből álló bizottságot kiküldötte.

Jóváhagyta a közgyűlés a kurinzi földműves iskolánál létesített 3 alapítványi hely betöltésére vonatkozó alapító okiratot, — mely szerint az 1905-ik évtől csakis rimaszombati illetőségű ifjaknak lesznek az alapítványi helyek adományozhatók — Koreny József iparművészeti iskolai tanulóknak pedig 200 korona évi segélyt szavazott meg — majd több apróbb illetőségi ügy letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

Hirek és vegyesek.

Fiú kegyelet. Pósa Lajos, a ma élő írói nemzedék egyik legnagyobb alakja, az ország valamennyi kis gyermekének szeretett Pósa bácsija, a nyarat az idén is — mint több év óta már — szülőfalujában, Radnóton töltötte családjá s az öt büszkeségének tartó falusi nép körében A költőt nemcsak gyermekkorának édes emlékei, hanem rajongásig szeretett édes anyjának virágos sirhalma is Radnóthoz kötik. Valóban megható az a mélységes s talán csak költői kebelben élő kegyelet, mely a fiú szívében soha sem szenderült álomra, sőt évről évre nemesebb formában újul meg. És ugyanez a kegyelet él a falu népének lelkében is az iránt az egykori nemes érzésű édes anyá iránt, ki szerető gondoskodásával Magyarország egyik legnagyobb költőjét nevelte fel. A derék anyá halálának évfordulóját a radnótiak minden évben ünneppé szentelik. Az idei ünnepély vasárnap, szeptember 3 án folyt le a radnóti sarkonban, hová a délutáni istentisztelet végeztével elzarándokolt a község apraja, nagyja, hogy a régi jó Marcsa néni emlékeztetének hódolatát bemutassa. A virágokkal elborított egyszerű sirhalmot körül állították s a dalárda szép gyász éneke után Pósa Illés megható szavakban emlékezett meg a falu s a kiterjedt Pósa család büszkeségének, a költőnek édes anyjáról:

„Egy szívvel, egy lélekkel jöttünk mi össze — úgymond — e sirhalomhoz, hol a mi kedves atyánkfia, a falu nagy asszonya, a mi vértünk büszkeségének édes szülő anyja, pihen rögnoszolyájában.

Eljöttünk, hogy beszámoljunk neki munkánk eredményével, hogy jutott-e áldás mindenkinek verejtéke után arról a szép virágos mezőről, a hol ő is puha kenyerét szeghette?

Beszámolunk neki hűségesen, mint fia, mert ő volt a mi vértünk büszkeségének, Pósa Lajosnak az édes anyja. Elhozták asszonyaink, leányaink kis kertük virágait, melyeket a szél ringatott, a nap érlelt, s mindnyájunk szeretete ápolt, hogy beszórjuk vele sírodalmát, édes asszonyánénknak puhabbá tévén fellette a rög takarót.

Ha kimegyünk a határba, nem halad el a temető mellett egy szekér se, hogy a rajta ülő ne köszönjön oda egy jónapot kigyelmednek kedves asszonyánénknak; vele vagyunk mi a dologban, vele a pihenésben, vele leszünk a földben is.

A mi jó Istenünk adjon kigyelmednek édes álmokat ez alatt a szép virágos hant alatt!

A rövid, szívhez szóló beszéd után ismét a dalárda énekelt, majd Loysch Ödön főgimnáziumunk jeles igazgatója lépett elő s a következő gyönyörű beszédében emlékezett meg arról az édes anyai lélekről, melynek legnemesebb tulajdonságait a költő-fü örökölte:

„Ősz volt akkor is, virágot hervasztó, levelet hullajtó ősz. A szellő lágy suhogással akkor is ezeken a fáknak sárguló lombjával játszadozott, a ragyogó napsugár akkor is ezeket a hervadó leveleket csókolgatta, mintha életre akarta volna kelteni azt, a mit a természet örök törvénye az enyészetnek szánt. Ősz volt akkor!

Gyászdal komor hangjai vegyültek a madarak csicseregésébe, könnyeket ringattak hátukon a patak lágyan zsongó habjai. Temetésre kongott az öreg hang bús hangja.

Téged temettek akkor, az anyai szeretet megtestesülését! Téged, a ki egy becsülettel istenfélelemben töltött élet után esőnösen átmentél oda, a honnan a testnek nincs visszatérése. Te szálltál fel akkor a magas mennyebe, hogy leborulva a mindenható szent színe elé, elmondhassad: Ime Uram, a mit rám bízál, elvégeztem. Azt az isteni szikrát, a mit a lelkembe oltottál, tovább ültettem. Anyai szeretetem melegével szítottam, hogy váljék belőle tűzszlop, melynek fénye messze világít. Anyai szeretetem óvatosságával hűtöttem, hogy tűze ne perzseljen, lángja ne égessen! . . .

Es a Mindenható oda ültetett téged az ő szent fia mellé!

Itt lent pedig zokogó sírással sirt a te egyetlened. Lelkednek lelkezette, szemednek gyönyörűsége, szívednek mindene. A kit te melengettél gyöngéd anyai szereteted melegével. A kit te neveltél féltő gondnal csöndes magányod kis hajlékában.

Es az ő könnyeibe belevegyült a magyar nép könnye. Az itt lágyan elsubanó szellőt az a sóhaj támasztotta, a mely a magyar nép ajakáról kelt és a mely elhozta utolsó búcsú üdvözlését azoknak, a kiket te nem ismertél, de a kik ismertek téged, mert ismerték fiadat.

Csak a nap mosolygott tovább, ragyogóan, melegen. Hiszen ő, a ki a magas egek közt lakozik, ő, a ki más világtesteknek is világít, ő, a ki látja az enyészetet és feltámadást az idők kezdetétől az idők végéig: ő tudta, hogy a mit az anyaföld ölelő karjaiba zárt, az csak a te porhüvelyed, csak a te tested, de a lelked él, a lelked élet, mert magyar nemzeted gyermekei annál melegebben, magyar nemzeted férfiai annál hevülnek a te fiad által!

Ilyen volt a te elköltözésed akkor . . .

Az ókori bölcs azt tartotta a legboldogabb halandónak, a kit egy becsülettel megfutott életpálya után Isten és emberek előtt kedves gyermekek szeretete temet. A te fiad temetett el téged, a te magyar hazád többi gyermekei virasztanak sírod felett!

Es most ismét eljöttünk ide, a te sírodhoz, hogy elhozzuk kegyeletünket, elhozzuk köszönetünket.

A tudósok beszélnek az átöröklés tanáról. Azt mondják, hogy a szülők nemes tulajdonságai megújulnak gyermekeikben mert az örökkévaló lélek nincs alávétve a tér- és idő korlátainak. A szülők rossz hajlamai kiűnnek az utódon ha annak nincs elég erkölcsi ereje a rossz megfékezésére.

Beh szép lelked lehetett neked, ha annak örökségét fiad bírja!

Beh boldog lehetél te, a mikor átültetheted csiréit a költészetnek annak a lelkébe, a ki azokat pompás virágokká fejlesztette! Mily fekkölt érzés lehetett az, gyermekmeséket sügni a fülebe a gyermekek költőjének. Mily szeretettel csügghettél rajta, a ki utolsó földi utad fájdalmas emlékeit évről-évre megújítja, hogy gyermeki szeretetének újabb, meg újabb bizonyítékait adja! Mily szeretettel csepegtethettél belé, a ki szíve nagy szeretetével átöleli a magyar nép minden fiát.

Beh szép lehetett a te lelked! Ötvös földi életünk egy égő fáklyával hasonlít össze, mely majd lassabban, majd gyorsabban, de szüntelen fogy és boldognak mondja azokat, a kik haláluk órájában elmondhatják magukról, hogy sokaknak világítottak!

A te lelked nem világított sokaknak! Gyöngye kis palánta volt a te lelked, a melyet ott ápoltál, távol a világ zajától, a családi szentély magányában. Kibontott szirmait csak a te fiad látta, megnyilatkozásait csak a te fiad leste, vágyakozóan, sóvárogva, gyermeki édes érzelmekkel tele.

Kicsiny árva madárka volt az, a mely ijedten rejtőzött el a rideg külvilág tekintete elől. Csillogó tollazatában csak a te fiad gyönyörködött, szárnypróbálgatásait csak a te fiad látta, lázban égő, sóvár szemekkel!

Szeliden világító mécs volt az, a mely csak a te tűzhelyed marasztaló környezetét töltötte be csöndes fényvel, mely csak a te fiad lelkében gyújtott lobbanó szikrát!

Ilyen volt a te lelked! És a kis palánta a te fiadban dús lombozatú, hatalmas tölgygyé fejlődött, a melynek árnyékában ott pihennek a kicsinyek és lesik a lomb suhogásából kiáradó édes meséket, szöke királyfiról, vasorrú babáról, vágyakozóan, ábrándos érzelmekkel tele.

Es a kicsiny madártól nőtt a hegyek királyi sasa, a mely hatalmas szárnyasapásokkal repül mind feljebb, szédítő magasságba és onnan ontja szellemének ragyogó termékeit mi reánk, földiekre, a kik halljuk szárnyainak csattogását, látjuk pályájának fényes emelkedését, lázban égő, sóvár szemekkel.

Es a szelid mécsből égő fáklya lett, melynek tűze bevilágít sivar jövőnk sötét rejtekeibe; izzó zsarátnok, melynek heve lánggra lobbantja a szunnyadó hazaszeretet szikráit, tűzszlop, mely megmuntatja azt az utat, a mely egy évezredes küzdelem véres tájairól, egy rég letűnt boldog kor szomorú romhalmazából kivezeti a béklyóba vert nemzetet az ígért földjére, a boldogság révébe, egy szebb, egy jobb, egy biztosabb jövőbe!

Ilyenné vált a te lelked a te fiadban! Ezért a te lelkedért borúlunk le előtted, ezért a te lelkedért kérjük az Isten áldását háló poraidra!

A középkori keresztény kegyelet szentté avatta Máriát, Krisztus urunk anyját, a fia érdemeiért.

A mi hitünk a szentté avatást nem ismeri, de meg van szentelve a te neved a magyar nép szívében, mert te adtad nekünk fiadat!

Legyen áldott a te neved a te nemes lelkedért, áldott a te nagy szeretetedért, áldott a te fiadért!

A szép beszéd, mely méltó volt ahhoz a szent kegyelethez, melyet egy magas szárnyalású lélek édes anyja emléke iránt ápol, mély hatást keltett s marandó nyomot fog hagyni azokban, kik a szívhez szóló gyászünnepeken résztvettek.

Erdészeti gyűlés. A nemrég megalakult Borsod, Gömör, és Heves megyék erdészeti egyesülete éves rendes közgyűlését folyó évi szeptember hó 17-én d. e. 9 órakor Rimaszombatban, a vármegyeház disztermében fogja tartani. A közgyűlésre az előkészületek nagyban folynak s arról értesülünk, hogy ez igen népes lesz, mert az egyesület tagjai családostól óhajtanak a gyűlésen megjelenni, hogy azt egy kellemes kirándulással is összekössék. Ugy halljuk, hogy egy díszes bankett és ezt követőleg egy táncmulatság rendezésén is fáradoznak. — A kiadott meghívó a következő:

Meghívó.

Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete f. évi rendes, őszi közgyűlését szeptember hó 17-én délelőtt 9 órakor Rimaszombatban, a vármegyeház termében tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki előterjesztése. A alakuló közgyűlés által 1905 évi augusztus hó 14-én kitűzött közgyűlés elhalasztásának indokolása. Fölvetése azon kérdésnek: olvastassék-e az alakuló gyűlés terjedelmes jegyzőkönyve?

2. A választmány jelentése az egyesület belügyeiről.

3. Pénztáros jelentése. Pénztárt vizsgáló bizottság kiküldése.

4. Erdőgazdaság szociális alapon. Előadja: Elek István m. kir. erdész.

5. Indítvány az Országos Erdészeti Egyesület és Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete között létesítendő kapcsolatra vonatkozólag. Beadta: Mitske Gusztáv társ. erdőgondnok.

6. Erdőgazdálkodás a balogvári Coburg hercegi uradalom erdőségeiben. Előadja: Kolbenheyer Gyula hgi. főerdész.

7. Indítványok.

8. Rimaszombat r. t. város, 1904. év nyarának derekán 480 k. holdon légett, 1—28 éves tölgyes erdeje felújításának ismertetése. Előadja: Melcer Gyula városi erdőfőnök. Vita a helyszínen. Kérdés: ezen légett és törlemetszés által már felújított tölgy állományoknak sarj — vagy szálerdő gazdasági módban leendő kezelése előnyösebb-e?

A kocsival 10 percz alatt elérhető városi erdő meg szemlélése után a város-kertben közös ebéd. Egy teríték ára: 5 korona.

Az elszállásolás és a kirándulás rendezésének akadálytalan lebonyolíthatása céljából van szerencsém az i. t. tagtárs urat felkérni, hogy tisztelettel aliólítottat 1905 évi szeptemb r hó 10-ig értesíteni sziveskedjék, egyedül vagy becses családjá tagjaival mikor érkezik meg Rimaszombatba, igényt tart-e a kirándulásnál kocsiira, s a közös ebédnél hány terítékre jegyez elő.

Rimócza, u. p. Rimabánya (Gömör m) 1905. évi augusztus hó 26 án.

Teljes tisztelettel elnöki megbízásból:

Mitske Gusztáv, titkár.

Közigazgatási bizottsági ülés. A vármegye közigazgatási bizottsága Hámos László főispán elnöke alatt folyó hó 11-én fogja rendes havi ülését tartani.

Rákóczy-ünnepély. A Nógrádmegyei Nagyszécsény községben folyó hó 12-én megtartandó Rákóczy-ünnepélyen, vármegyénk Lukács Géza megyei főjegyző vezetése alatt küldöttségileg fogja magát képviseltetni.

Egyházi választás. A helybeli ev. ref. egyháztanács f. hó 6 án tartott ülésében Mészáros Lajos eszmadia iparost választotta meg az elbunyit egyházi helyre.

Kettős esküvő. Singer S. Leó rimaszombati izr. lelkész, kerületi főrabbi Aranka és Ida nevű leányainak esküvői dr. Lemberger Ábrahám rabbi, illetve Friedmann Jenő p. tótújfalusi földbirtokossal f. hó 5 ikén nagy pompával mentek végbe. Az új párok polgári házasságkötése 4 én délután, egyházi esküvők pedig 5-ikén d. u. 4 és 7 órakor tartattak meg. A szép családi ünnepélyen messze vidékről is nagy számmal jelentek meg a rokonok és jóbarátok. Este a „Három Rózsa“ nagytermében fényes és gazdag lakoma volt, mely a reggeli órákban ért véget.

Névmagyarosítás. Kk. Leicht Jenő rimaszombati illetőségű egyén és lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Lantos“-ra magyarosította.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása. A helybeli egy. prot. főgimnáziumban a beiratások szeptember 1-től 5-ig tartottak. A jelzett napig összesen 370 tanuló iratkozott be; felekezetek szerint: ev. ref. 127, ág. ev. 84, róm. kath. 84, gör. kel. 3, izraelita 72. E létszám valamivel kevesebb a tavalyinál, de minden valószínűség szerint az igazgatói és tanári kar engedéllyel beiratkozók ezt a létszámot a legközelebbi két hét alatt föl fogják emelni 400-ra. — Sok gondot okoz a tanári karnak az a szokatlan körülmény, hogy az első osztályba kedden estig 82 tanuló vétette föl magát, tehát 22-vel több a törvény által megengedett numerusnál, holott a legnagyobb tanterem sem fogadhat be többet 60—66 tanulóval. Így minden valószínűség szerint ez osztály párhuzamossá tétele válik szükségessé, a mi bizonyára meg is fog történni, ha anyagi akadályokba nem ütközik. A tanítási év ünnepélyes megnyitása szeptember délelőtt folyt le. Jelen volt az egész ifjuság, a tanári kar s az igazgató-tanács tagjai közül Kubinyi Aladár elnök, dr. Kovács László polgármester, Molnár József, Baksay István, Fábry János. Az ünnepélyt egyházi ének vezette be, melynek elhangzása után Czinke István magas szárnyalású imádságban kért isteni kegyelmet a tanuló ifjuságra, a tanári karra, az iskola előjáróságára s a szülőkre. Majd Loysch Ödön igazgató intézett mély tartalmú beszédet az ifjusághoz, melynek meggyőző igazságait, törhetlen hazafiságból született eszméit érdemes volna szélesebb körben is elterjeszteni. A nagy hatású beszéd után az ifjuság elénekelt a Hymnuszt s ezzel az ünnepély véget ért, az iskolai év pedig megkezdődött.

A polgári leányiskolába eddig 100 növendék iratkozott be. Itt a tanév ünnepélyes megnyitása a tanító kar jelenlétében 7-én, csütörtökön délelőtt 9 órakor volt, mely alkalommal Kathona Géza igazgató intézett lelkes hangú alkalmi beszédet a növendékekhez. A rendszeres tanítás a közbe eső ünnep miatt csak hétfőn fog kezdődni.

Esküvő. Galló Gyula várgedei ág. h. ev. tanító tegnap vezette oltárhoz Koreny Erzsébetet, öz. Koreny Józsefné kedves leányát.

Halálozás. Lapunk zártakor vesszük a megdöbbentő gyászhirot, hogy *Vozáry* György, a mindenki „Gyuri bácsija” hosszas gyengélkedés után f. hó 9-én délutáni 1 órakor jobb létre szenderült. Az elhunyt nagy veszte ség nemesak a kir. trvszékre, a melynek hosszú időn át szorgalmas és kiváló bírāja volt, de társadalmunk is egy kedves alakját veszítette el benne. A gyászestéről a család és a kir. törvényszék birói kara is külön-külön jelentést adott ki.

Agarász-verseny. A vármegyei agarász-egyesület folyó hó 3-án Tornallyán közgyűlést tartott, a melyen az ez idei versenyek határidejét állapította meg. A versenyek folyó hó október hó 8-án és következő napjain Tornallya vidékén fognak megtartatni. Már ez ideig is több agarat neveztek, a mely körülményről fogva a verseny igen érdekesnek ígérkezik. A versenyek az utolsó napon bankettel és tánczszal zárulnak.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter *Matisz* János helyettes körjegyzőt a rosnói járáshoz tartozó sebespataki anyakönyvi kerületbe teljes hatáskörrel anyakönyvvezetővé kinevezte.

Aszpartetületek országos kongresszusa. mely három évenként tartva vándor gyűléseit, ez évben Szabadkán gyűlt egybe, hol f. hó 8., 9. és 10. ik napjain ülészek. Városunk ipartestületét a kongresszuson *K. Szabó* József elnök, *Rábely* Miklós alelnök és *Rónay* Gyula jegyző képviselik, kik oda 7-ikén elutaztak.

Ménállomások beosztása. *Lukács* Géza megyei főjegyző elnöke alatt a lötenyészti bizottság f. hó 7-én ülést tartott, a melyen az 1906. évi vármegyei területére a ménállomásokat osztották be. — A debreczeni m. kir. mentelepüi parancsnokságot *Lovag Kneusel Herdliczka* Károly szabadkai parancsnok főhadnagy képviselte. A bizottság jegyzői teendőit *Komáromy* István aljegyző. tb. főszolgabíró végezte. — Állomásokat kapnak *Álmagy. Várgede. Rimaszombat, Dülháza, F. Balog, Rimaszécs, Tornallya, Zádorfala, Pelsücz* községek. A magánmének vizsgálatát a parancsnok f. évi december hó 20-án *Tornallyán*, 21-én pedig *Feleden* fogja megtartani.

Csendőrségi különítmény. A m. kir. belügyminiszterium elrendelte, hogy *Felsőszuha* községben, az ottan elszaporodott orrvadászok megfékezésére egy járőrökből álló csendőr-különítmény állítsanak fel.

Asz állami gyermekmenhelyhez tartozó vidéki telep-eken elhelyezett gyermekek hivatalos vizsgálata már megkezdődött. Dr. *Sigmund* József gyermekmenhelyi másodosorvos mint felügyelő orvos f. hó 3-án a feledei, 4-én a füleki telepet vizsgálta meg.

Iskola avatás Serkén. F. hó 3-án szép és lélekemelő ünnepély részese volt Serke község lakossága, ugyanis a serkei ev. ref. egyház hívei régi iskolája helyett egy valóban szép és díszes épületet emelt, s azt a fenti időben avatta fel és adta át a közhasználatnak. Az ünnepély pontban délelőtti 11 órakor kezdődött és *Szabó* Gyula serkei ev. ref. lelkész nyitotta azt meg egy tömör, szép szavakban elmondott imával. Ez után *Batta* György simonyi-éi ev. ref. lelkész egyházmegyei kiküldött lépett a gyülekezet elé és a nála megszokott ékes szöveggel remek szép beszédben adta át az iskolát a használatnak. Az ünnepély alatt *Boza* Lajos tanító vezetése mellett az énekhar szép dalokat adott elő. A serkei énekhar kitérő vezetése a fiatal lelkes tanító érdeme. Végeztül *Szabó* Gyula lelkész imával zárta be az ünnepélyt és felolvasta a régi és új iskola történetét 1709-ig vive vissza azt s meleg szavakban emlékezett meg a jöttévő Gróf *Andrássy* Dénesről, aki az iskola felépítéséhez 1000 koronával járult. Az ünnepély után az intelligencia *Boza* Lajos tanítónak és az egyháznak voltak szívesen látott vendégei. Délután 4 órakor a község fiatalossága táncmulatságra gyűlt egybe az iskola udvarán és szép rendben egész kiváló virradtig járták a csárdást.

Táncztanítási jelentés. *Dobránszky* János jó hírű helybeli tánczmester folyó hó 21-én kezdi meg 8 hétre terjedő táncztanítási iskoláját a „Három Rózsá” vendéglő nagytermében. — Naponta d. u. 5—7-ig a diákságnak, este 8—10-ig pedig az iparos ifjaknak ad leckét. Ez uton kéri a közönséget, hogy mielőbb beiratkozni szíveskedjenek, mert ha már megkezdette a leckéket, a tanulónak nehéz aztán pótolni.

Baleset a dinamittal. *Belán* György hisnyóvizi vasgyári munkás f. hó 3-án vasárnap Lubenyikre lakóhelyére ment, s az uton találkozott egy asszonnyal, ki adott neki egy dinamit darabot. A legény tovább haladt utjában, s mikor hazaért a dinamitot meggyújtotta, oly szerencsétlenül járt, hogy a fellobbant dinamit balkezefejét teljesen összeroncsoolta. A súlyosan sérült ember *Jolsvárról* nyert első orvosi segélyt, s aztán beszállították a helybeli kórházba.

A városi tanács figyelmébe. A magyar vendéglősök lapjában olvassuk a következő közleményt, amennyiben ez bennünket is érdekelhetne, közre adjuk: „*Kasszírnök megvadászabályozása.* Fővárosi mintára a új szabályrendelet készült Szombathelyen, melylyel a szép dunántúli város rendjének szigorú óre Kislaludi József és a város nemes tanácsurait egyszerre véget fogtak vetni a buffé és buffétündérek poézisének. A felirónoknak, kik bájos mosolyukkal eddig oly sok rosszkedvű törzsvendég pikkolóját édesítették meg s a pezsgőfogyasztásban — a hazai ipar javára — vig téli estéken oly bámulatos virtuózist fejtettek ki, ezentul bizony nem lesz szabad elbagyni a büszke emelvényt, hol eddig trónoltak, sőt a varázslatos separéék ajtai is bezárulnak előttük. A renitens vagy gyengeszívű kávé előtt a birság, a makranczos hölgy előtt az orvosrendőri felügyelet alá helyezés örvényei nyílnak meg, mert hát fő a rend, a közegészség s kutya, ha mindjárt egy csomó gimnazista ábrájdjaiba is kerül.”

Halálozások. *Csefo* Márton volt leányiskolai szolga, majd ev. ref. egyházi, *Lipcsy* József főgimnaziumi szolga e héten elhunytak. Mindkét férfit ismerte városunk közönségének apraja nagyja. Becsületes és hiu szolgálattal sok jó embert szerettek maguknak; mutatva ezt a temetésükön megnyilatkozott részvét, mely mindkettőjüket a végső nyugalom helyére kísérte.

Betörés. A „Zöld fához” ezimzett Kohn Bertalan-féle vendéglőbe augusztus hó 30—31-ike közötti éjjel az ablakszárnyak kifeszítése után betörttek s onnan 90 korona értékű ingóságot elloptak. A rendőrség erélyes nyomozása után sikerült a tolvajt még másnap elfogni *Erős* Lajos tiszaezlári születésű 20 éves lakatos segéd személyében és a helybeli kir. ügyészséghez átkecsérni. Ingóságok megkerültek, körülbelül 6 korona készpénz hiányzik.

Tűz. F. hó 7-én az éjjeli órákban Zabzó pusztán *Szakall* István földbirtokos 1500 csomó zabtermése asztagnak legett. — A mennyiben biztosítva nem volt, a kár nagy.

Nyilt-tér. *)

Másolat.

649—1905. sz. — *Hubay* Miklósnak dr. *Cziner* Miksa ügyvéd elleni ügyében

Végzés

dr. *Cziner* Miksa rimaszombati ügyvéd, a rimaszombati kir. törvényszékhez 4351—1904. szám alatt beadott felebbezésében használt illetlen kifejezéseket megintetik és rendreutasítatik, mert az ügyvéd ügyfele képviselőtében is köteles oly kifejezésektől tartózkodni, melyek másra sértők lehetnek, dr. *Cziner* Miksa ügyvéd azonban az érintett felebbezésben használt kifejezései megváltoztatásában erre tekintettel nem volt és az által kisebb kötelességességét követett el. Kelt Miskolcson az ügyvédi kamara választmányának 1905. évi augusztus hó 26-án tartott ülésében.

Dr. *Molnár*, titkár.

Bizony Ákos, elnök.

A másolat hitelül:

Hubay Miklós, ügyvéd.

*) E rovat alatt közlötték nem vállal felelősséget a Szerk

Hirdetés.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utca 38. szám** alatt, a vásártérhez közel fekvő **emeletes kőház**, tágas udvar és a Rima folyóig terjedő gyümölcsös és veteményes rendezett **kert**; továbbá egy jó karban lévő szobai egész **„garinitur”**, finom porcellán evő- és kávé edények 12 személyre és egyéb szobai butorok és ingóságok; végre konyhai edények és felszerelések **eladó**.
Szerényi János.

Pályázati hirdetmény.

Zeherje község közbirtokossága ezennel közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező **zeherjei kocsma-épület** és hozzá tartozó **16 magyar hold szántó és 16 hold legelővel** nyilvános árverésen **f. 1905. évi szeptember hó 24-én** d. u. 2 órakor a község házában 6 egymásután következő évre bérbe fog adatni, esetleg külön-külön is.

A kiküldési ár 900 koronában állapítatik meg, a kocsma-ház pedig magában 300 koronában.

Felhívattak az árverezni szándékozók, hogy zárt ajánlataikat 5% óvadékkal alulírott közbirtokossági igazgatónál az árverés napjáig adják be. A feltételek is ott megtekinthetők.

Zeherje, 1905. év szeptember hó 4-én.

Felső Budai János,
közbirtokossági igazgató.

Garai Arnold,
jegyző

Hirdetmény.

A **bánhorváthi szőlőtelepítő szövetkezet** 1905. évi termését mustul akarja szüret alkalmával értékesíteni. — A várható must-termés 250—300 hektoliter. — A venni szándékozók ajánlataikat **Tóth János** igazgatósági elnökhöz **október 1-éig adják be**. Bővebb értesítéssel nevezett szívesen szolgál.

Nagy-Barcsa, 1905. szeptember 6.

1—2 **Tóth János**, igazg. elnök.

(Borsodmegye, posta Vadna)

Pályázati hirdetmény.

A vezetésemre bizott kir. földmivesiskola tanulóinak és tisztviselőinek élelmezése folyó év **október hó 1-től** vállalatba adatik, melyre ezennel pályázat hirdettetik.

A pályázati feltételek az igazgatósági irodában minden hétköznap délelőtt 9—12 ig megtekinthetők. Pályázni szándékozók zárt ajánlatukat **f. év szeptember hó 20-ig** annyival inkább is adják be, mert a később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak, amennyiben a zárt ajánlatok szeptember hó 20-án délelőtt 9 órakor az igazgatósági irodában felbontatnak.

1—2 **Fekete Pál** igazgató.

Eladó üzlet.

Az Alföld egyik nagyközségében, mely tisztán magyar és mintegy 6000 lakossal bir, **1842. év óta fenálló**, modern berendezésű, két kirakattal ellátott, az ottani igényeknek teljesen megfelelő, jó forgalomnak örvendő **rőfős, rövidárú, fűszer, vas, dohány-kiszéde, italmérés és szikvizgyárral** felszerelt **üzlet** esetleg **hászal** együtt más vállalat miatt **eladó**.

Egy használt, de teljesen jó karban lévő **kécsövű Lefasheux vadász-fegyver** is **eladó**. Hol? Szíveségből megmondja **e lap kiadóhivatala**.

2—3

Makk eladás.

Latinák Rudolf tulajdonát képező „Trsztye”-puszta erdőségeinek (800 kat. hold) kitűnő bükk makk termése eladó, venni szándékozók forduljanak **idb. Mihalik Dezső** urhoz **Nagyroczére**.

Ratkólehotán, 1905. szeptember hó.

Kolbenheyer Gyula, főerdész.

A „Tompa”-szállodában

Gede István vendéglős kitűnő minőségű „**Rizling**” bornak literjét 32 krajczárjával, a „**Kadarka**” sillert pedig 28 krajczárjával — utczán át kimérve árusít. — Elfogad bejáró étkezőket havi 30 koronáért.

21—26

Vásárjog-bérlet.

1296. sz. — **Pelsücz** nagyközség 3 országos állat- és 4 belső kirakodó vásár helypénzszedési jogát a **folyó évi szeptember hó 19-én** d. e. 9 órakor a nagyközség házában 1906-ik év január 1-től 3 egymásután következő évre nyilvános árverés utján bérbe adja. — Bérleti kívánók meghívattak azzal, hogy a feltételek addig is a jegyzői hivatalnál megtekinthetők s az árverezni kívánó árverés előtt bánatpénzül 105 koronát lefizetni köteles.

Pelsücz, 1905. augusztus 26.

2—2

Lőrincz András, városi bíró.

Árlejtési hirdetmény.

914. sz. — **Nyustya** község képviselőtestülete község-ház, jegyzői lak, kocsma és vendéglő építését határozta el, építkezési költség 45025 korona 29 fillér összeggel van előirányozva — s az építkezés nyilvános árlejtési utján adatik ki következő feltételek alatt:

Az ajánlatban számokkal és betűkkel világosan kiírandó, hogy az ajánlattevő a költségvetésben előirányzott egységárból mily százalékot enged.

Építendő község fel lesz jogosítva, hogy az építéshez szükséges anyagokat vagy azok egy részét oly egységárban, mint azt a vállalkozó adni óhajtja, vállalkozónak rendelkezésre adja.

Építendő község a legelősebb ajánlat elfogadására nincs kötelezve, hanem a beadott ajánlatok közül szabadon választhat.

Az ajánlatok **folyó évi december hó 1-ő** napjának déli 12 órájáig Nyustya község bírájához írásban terjesztendőék be s azokhoz az építésre előirányzott összeg 5%-a csatolandó készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban.

Szövebi ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A tervrajzok és költségvetések Nyustya község házában a hivatalos órák alatt megtekinthetők, kívánatra azok másolatban kiadatnak.

Nyustyan, 1905. augusztus 31.

2—2

Purjesz, körjegyző.

Solcz, bíró.

Hirdetmény.

4346 sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Rakottya község** és a hozzá tartozó **Vaskapu, Kapolna, Czeneháza** és **Góbis-puszták** telekkönyvei, a 2579. 1896 számú igazságügyminiszteri rendelet értelmében átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. törvények, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892: XXIX. törvényekben szabályozott eljárás, a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottik.

E czélból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községbe **1905. évi október hó 17-ik napján** fog kezdődni, ennélfogva felhívattak,

1. Az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyalásra személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen netáni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi tkv végleges átalakítása után, a téves átvezetésekkel eredhető kifogásokat jöhiszemű harmadik személyek irányában, többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, kik a telekívekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, felhívattak, hogy a kiküldött törvényszéki bíró előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, akik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. évi XXIX. t. cz. 15—18 és az 1889. évi XXXVIII. t. cz. 5., 6. 7 és 9. §§ ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményektől is elesnek.

4. Azok, kiknek javára tényleg már megszünt kövételre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett törleszt kérelmeik illetve, hogy a törleszt engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesethen a bélyegmentség kedvezményétől elesnek.

Rimaszombati kir. tszék mint tkvi hatóság, 1905. évi szeptember hó 1-én.

1—3

Pongráos, kir. tszéki bíró.